

ZAŁĄCZNIK NR 1

Do Uchwały Nr XI/79/2019
Rady Powiatu w Gryfinie
z dnia 18 października 2019 r.

**Raport
z realizacji „Programu Ochrony
Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego
za lata 2016-2018”**

TYTUŁ OPRACOWANIA:

**Raport
z realizacji „Programu Ochrony
Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego
za lata 2016-2018”**

ZLECENIODAWCA: **Starostwo Powiatowe w Gryfinie**

ul. Sprzymierzonych 4

74-100 Gryfino

WYKONAWCA: **mgr inż. Anna Sobczyńska**

CZERWIEC 2019

Spis treści:

1.WPROWADZENIE	4
1.1. Podstawa prawna.....	4
1.2. Metodyka prac i materiały wykorzystane do opracowania.....	5
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	5
3.ZAKRES REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFIŃSKIEGO.....	8
4.STOPIEŃ REALIZACJI WYZNACZONYCH CELÓWI ZADAŃ W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH INTERWENCJI.....	10
5. OCENA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFIŃSKIEGO.....	90
6. SPIS RYSUNKÓW I TABEL.....	94

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa prawna

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.) w celu realizacji polityki ochrony środowiska nałożyła na organ wykonawczy powiatu obowiązek opracowania programu ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 14 ust.1 ww. ustawy polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity - Dz. U. z 2019 r., poz. 1295). Rada Powiatu Gryfińskiego Uchwałą Nr XIX/127/2016 z dnia 30.06.2016 r. przyjęła „Program ochrony środowiska dla Powiatu Gryfińskiego na lata 2016 – 2020” wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko”. Ze względu na to, że zarządzanie Programem wymaga ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, a także zorganizowania struktury jego działania i systemu monitoringu, konieczna jest spójna koordynacja działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpraca z pozostałymi partnerami.

Zarządzanie środowiskiem obejmuje zestaw narzędzi i instrumentów realizacji Programu, które są integralnie związane z kompetencjami oraz możliwościami realizacji zadań ochrony środowiska przez lokalny samorząd.

Organ wykonawczy powiatu, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, sporządza co 2 lata raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawiają go radzie powiatu. Raport obejmuje okres od 01.01.2016 do 31.12.2018 r.

Niniejszy raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 - 2018 jest przedstawieniem stanu wykonania zadań wyznaczonych w harmonogramie planowanych przedsięwzięć na lata 2016-2018. Zawiera informacje o wykonaniu jakościowym i ilościowym celów oraz zadań postawionych w „Powiatowym programie ochrony środowiska”.

Raport z wykonania programu zarząd powiatu przedkłada Radzie Powiatu.

1.2. Metodyka prac i materiały wykorzystane do opracowania

W celu pozyskania danych niezbędnych do opracowania Raportu w pierwszej kolejności utworzono szczegółowy wykaz respondentów mających udział w realizacji *Programu*, umożliwiającą przeprowadzenie ankietyzacji. Ankietyzacja dotyczyła zadań, których realizacja zaplanowana była od roku 2016 do roku 2018.

W celu uzyskania niezbędnych danych opracowane zostały ankiety, które dopasowano do poszczególnych grup odbiorców, tj., m.in.:

- gmin powiatu gryfińskiego, Starostwa Powiatowego w Gryfinie, Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie, Inspekcji Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Nadleśnictw, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Gryfinie, Związku Gmin Dolnej Odry w Chojnie .

W raporcie wykorzystano dane zawarte m.in. w:

- „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Gryfińskiego na lata 2016 – 2020 ,
- „ Prognozie oddziaływania na środowisko dla POŚ”
- informacji o stanie środowiska na terenie powiatu gryfińskiego w latach 2016-2018, opracowanej przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- informacjach umieszczonych na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Środowiska oraz Generalnej i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

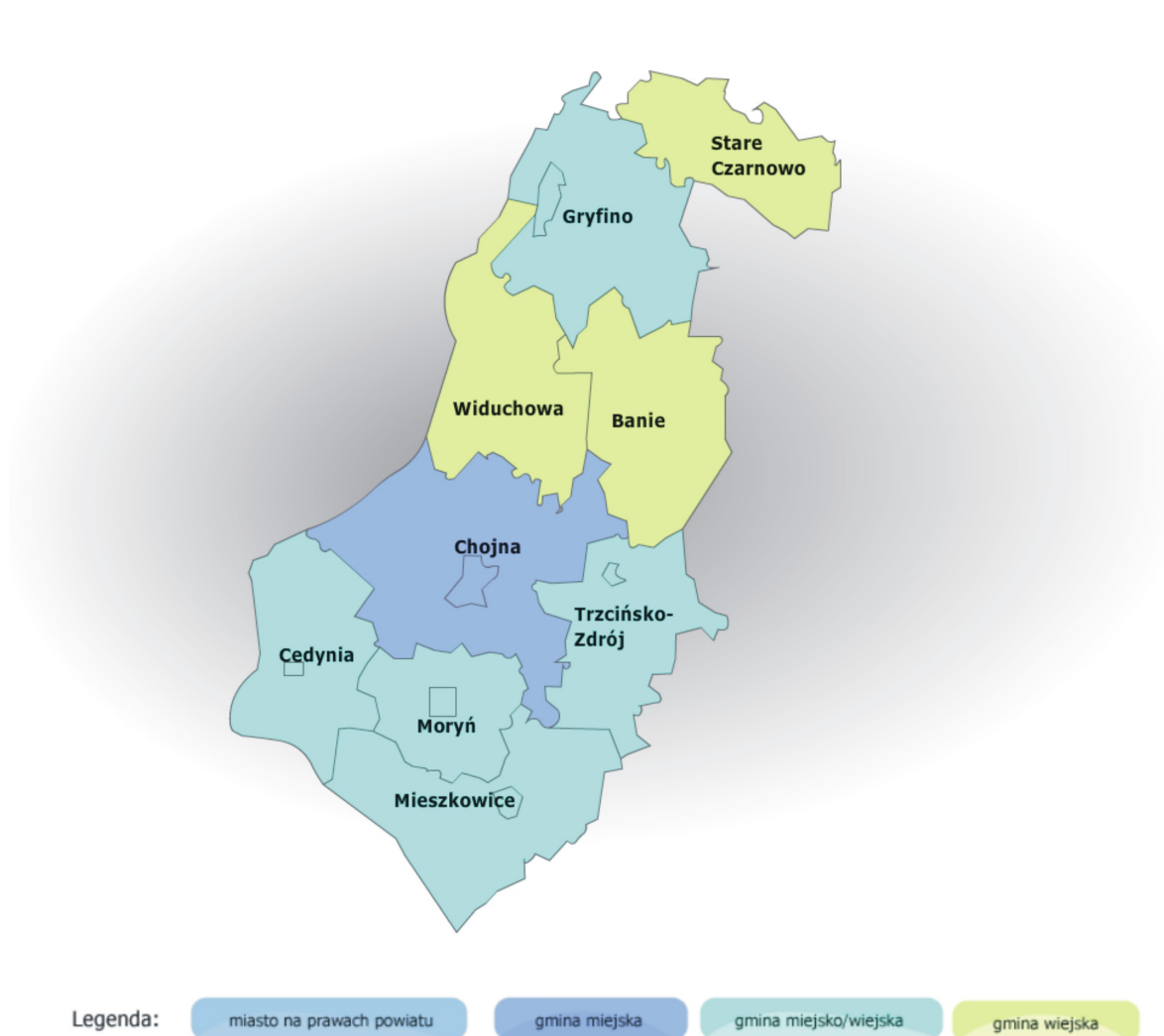
Ankiety zostały rozesłane drogą elektroniczną. Ocena stopnia realizacji celów wyznaczonych w POŚ została przedstawiona w postaci opisowej.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat gryfiński położony jest w zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, od zachodu graniczy z Niemcami - Brandenburgią, od północy m. Szczecin i powiatem polickim, od wschodu z powiatami myśliborskim, pyrzyckim i stargardzkim.

W skład powiatu wchodzi sześć gmin miejsko-wiejskich: Cedynia, Chojna, Gryfino, Mieszkowice, Moryń, Trzcіńsko-Zdrój oraz trzy gminy wiejskie: Banie, Stare Czarnowo i Widuchowa.

Rysunek 1. Gminy Powiatu Gryfińskiego

źródło: administracja.mswia.gov.pl

Na obszarze powiatu dominują tereny równinne z licznymi wzniesieniami, jeziorami oraz lasami. Na prawym brzegu Odry płaski teren łąkowy przechodzi w wielkie rozlewiska, które są zalewane podczas wystąpień rzeki z jej koryta (Międzyodrze, Polder Cedyński, teren od Kostrzynka do południowej granicy powiatu).

Liczba ludności zamieszkującej powiat gryfiński w 2018 roku wynosiła 82 530 mieszkańców. Najwięcej ludności zamieszkuje gminę miejską Gryfino – 32 025 mieszkańców co stanowi 38,80 % ludności powiatu. Najmniejszą gminą pod względem liczebności mieszkańców jest gmina Stare Czarnowo, którą zamieszkuje 3 837 mieszkańców, co stanowi 4,65 % ludności powiatu.

Struktura wiekowa ludności powiatu:

- a. w wieku przedprodukcyjnym – 12 447 osób

- b. w wieku produkcyjnym – 53 488 osób
- c. w wieku poprodukcyjnym – 16 565 osób.

Największa rzeka – Odra, posiada koryto uregulowane, a na niektórych odcinkach, obwałowane. Łączna długość wałów przeciwpowodziowych wynosi 77 km, w tym 44 km na terenie Międzyodrza. Od Widuchowej do północy granicy powiatu rzeka płynie dwoma korytami przyjmując nazwę Odra Zachodnia oraz Odra Wschodnia (Regalica). Koryta są połączone licznymi kanałami o szerokości 5-30 m. Teren Międzyodrza jest podmokły i niedostępny, często zalewany w wyniku podnoszenia się lustra wody w Odrze. Na tym terenie został utworzony Zespół Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry.

Największymi zbiornikami wodnymi są jeziora:

- a. Długie – powierzchnia 343,4 ha,
- b. Morzycko - powierzchnia 342,7 ha,
- c. Wełtyń – powierzchnia 310,1 ha,
- d. Będgoszcz – powierzchnia 264,3 ha,
- e. Mętno – powierzchnia 130,4 ha.

Powiat Gryfiński pod względem użytkowania terenu jest obszarem o charakterze rolniczo – leśnym. W strukturze użytkowania gruntów użytki rolne zajmują 51% gruntów, lasy 34%, 3,5% grunty zabudowane, 3,1% wody powierzchni powiatu gryfińskiego. Wśród roślin uprawnych przeważają zboża, ziemniaki, buraki oraz rzepak, południe powiatu to zagłębienie sadownicze.

Największy procent w strukturze powierzchni geodezyjnej powiatu zajmują użytki rolne – 50,32 % (93594 ha).

Powiat jest dobrze skomunikowany z systemem komunikacji województwa i kraju.

Sieć dróg kołowych stanowią: drogi krajowe, wojewódzkie oraz dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych. Łącznie przez teren powiatu gryfińskiego przebiega 1 414 km dróg.

Obiekty drogowe (mosty, wiadukty) na głównych ciągach komunikacyjnych są konstrukcji stalowo-betonowej o nośności 10,0 ÷ 40,0 t.

Przez teren powiatu przebiega magistrala kolejowa Szczecin – Gryfino - Chojna – Kostrzyn o długości 70 km łącząca porty w Świnoujściu i Szczecinie z południem Polski.

Na terenie powiatu gryfińskiego granicą niemiecko-polską można przekroczyć przez mosty w miejscowościach:

- Gryfino – Mescherin,
  - Krajnik Dolny – Schwedt,
  - Osinów Dolny – Hohensaaten,
- oraz promem w Gozdowicach.

Na terenie powiatu rozwinięta jest również komunikacja aglomeracyjna zwłaszcza w miastach, na liniach podmiejskich i dalekobieżnych. W gminach powiatu kursują również autobusy i busy dowożące dzieci do szkół.

Na terenie powiatu transport odbywa się również drogą wodną. Rzeka Odra stanowi główną drogę transportu wodnego. W granicach powiatu śródlądowymi drogami wodnymi na Odrze są:

- Rzeka Odra na całej długości do połączenia z Odrą Wschodnią,
- Rzeka Odra Zachodnia od jazu w miejscowości Widuchowa.

3. ZAKRES REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFIŃSKIEGO.

Uwzględniając stan poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego na terenie powiatu gryfińskiego, w Programie zaproponowano działania zmierzające do poprawy istniejących warunków. W ramach polityki ekologicznej powiatu na podstawie ustalonych zasad określono:

- **cel** – po jego osiągnięciu ma nastąpić poprawa danego obszaru interwencji, stanowi on ostateczny efekt podejmowanych działań;
- **wskaźnik**- liczbowe przedstawienie stanu lub tendencji, które określa w sposób mierzalny wpływ podejmowanych działań na środowisko;
- **kierunek interwencji** – to określenia rodzaju działania za pomocą, którego wyznaczone cele zostaną osiągnięte;
- **zadanie** – konkretne przedsięwzięcie prowadzące do realizacji wyznaczonych kierunków, a tym samym do wyznaczonych celów. Działania te mają charakter długookresowy i winny być realizowane, aż do osiągnięcia założonego celu.
- **podmiot odpowiedzialny**- wskazanie konkretnego podmiotu odpowiedzialnego za realizację danego zadania;
- **ryzyko**- służy do określenia potencjalnych zdarzeń w wyniku, których ociążenie danego celu może okazać się niemożliwe.

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

Wyznaczone cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska wraz z harmonogramem finansowym przedstawione zostały w POŚ w formie tabelarycznej z uwzględnieniem podziału na zadania własne i monitorowane i stanowią one odzwierciedlenie polityki ochrony środowiska powiatu gryfińskiego.

W Programie ochrony środowiska dla Powiatu Gryfińskiego na lata 2016 – 2020 wyznaczono następujące obszary interwencji:

1. *Powietrze atmosferyczne.*
2. *Klimat akustyczny.*
3. *Promieniowanie elektromagnetyczne.*
4. *Zasoby i jakość wód.*
5. *Gospodarka wodno-ściekowa.*
6. *Zasoby geologiczne.*
7. *Gleby.*
8. *Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.*
9. *Zasoby przyrodnicze.*
10. *Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.*
11. *Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców.*

Realizacja zdefiniowanych celów w poszczególnych obszarach interwencji powinna zapewnić powiatowi gryfińskiemu zrównoważony rozwój.

Powiatowy charakter programu sprawia, że pewne zadania zostały zredagowane w sposób ogólny i stanowią podstawę do ich uszczegółowienia w gminnych programach ochrony środowiska. W programie ochrony środowiska wyróżniono zadania własne, realizowane bezpośrednio przez powiat lub przez poszczególne gminy oraz koordynowane przez powiat i inne jednostki.

Większość określonych w programie zadań wynika z ustawy o samorządzie gminnym oraz innych przepisów szczególnych, dlatego też zadaniem powiatu jako podmiotu koordynującego jest zebranie materiałów, informacji oraz wyjaśnień z poszczególnych gmin i innych jednostek realizacyjnych. W tym celu przygotowane zostały ankiety, z których wynika stopień realizacji poszczególnych zadań.

4. STOPIEŃ REALIZACJI WYZNACZONYCH CELÓW I ZADAŃ W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH INTERWENCJI

4.1. Obszar interwencji: Powietrze atmosferyczne.

Obszar powiatu gryfińskiego zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy Prawo ochrony środowiska – pod względem jakości powietrza atmosferycznego monitorowy jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Uzyskane wyniki stanowią podstawę do określenia aktualnych parametrów jakościowych powietrza w skali regionu w ramach wykonywanej przez WIOŚ corocznej oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, która odnosi się do poszczególnych stref. Głównym czynnikiem wpływającym niekorzystnie na stan powietrza atmosferycznego na obszarze strefy zachodniopomorskiej jest niska emisja oraz emisje ze źródeł liniowych. Zarówno przestarzałe, indywidualne systemy grzewcze stosowane w budownictwie mieszkaniowym i w obiektach użyteczności publicznej, jak i wtórne pylenie z podłoża spowodowane stale zwiększającym się ruchem komunikacyjnym stanowią istotne źródło zanieczyszczenia powietrza pyłem.

Dla strefy zachodniopomorskiej obowiązuje Program Ochrony Powietrza oraz plan działań krótkoterminowych przyjęty Uchwałą Nr XXX/468/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 luty 2018 roku. „Program” ten ma na celu osiągnięcie dopuszczalnych lub docelowych poziomów substancji w powietrzu dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny lub docelowy. Zakłada on także przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, poprawę jakości życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz poprawę atrakcyjności miast.

Dla wyżej określonego obszaru interwencji zostały wyznaczone następujące cele do osiągnięcia, których wyznaczono konkretne zadania.

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza.

Zadanie - Modernizacja, budowa, przebudowa ciągów komunikacyjnych położonych na terenie powiatu gryfińskiego.

Gmina Banie

W okresie od 2016 r. do 2018 r. Gmina Banie zrealizowała następujące inwestycje związane z modernizacją, budową lub przebudową ciągów komunikacyjnych:

- przebudowa drogi Dłużyna-Parnica – koszt realizacji to 1.271.311 zł. źródła finansowania –

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

śr. budżetu państwa, śr. budżetu województwa , śr. własne (okres realizacji od 29.06.2016 r. do 06.09.2016 r.),

- przebudowa łącznika między ul. Sosnową, a ul. Sportową w Baniach - koszt realizacji to 114.803 zł ze środków własnych (okres realizacji od lipca 2016 r. do września 2016 r.).

- przebudowa drogi Piaseczno-Dłużyna – koszt realizacji to 1.455.448 zł źródła finansowania śr. budżetu państwa, śr. budżetu województwa , śr. własne (okres realizacji od 30.03.2017 r. do 30.06. 2017 r.),

- przebudowa nawierzchni ul. Sienkiewicza w Baniach - koszt realizacji to 538.903 zł ze środków własnych (okres realizacji IV kwartał 2017 r.).

Gmina Cedynia

W okresie od 2016 r. do 2018 r. Gmina Cedynia zrealizowała następujące inwestycje związane z modernizacją , budową lub przebudową ciągów komunikacyjnych:

- Przebudowa chodników na terenie gminy Cedynia obejmowała powierzchnię 725 m² o wartości 158 896,30 zł.,

- Przebudowa ulicy Kolonia i Chrobrego (chodnik i nawierzchnia). Zadanie obejmowało przebudowę chodników o powierzchni 830,30 m² oraz nawierzchnię drogi o pow. 2 338m². łączna wartość zadania wyniosła 2 050 878,00 zł.

Gmina Chojna

- Odbudowa drogi gminnej z Zatoni Dolnej do Krajnika Dolnego na koronie wału przeciwpowodziowego nad Odrą, w km: 0+213 – 4+564. Szacunkowa wysokość całkowita kosztów (w PLN): 1 200 000. Data zakończenia : 15.11.2018 r.

Zakres przedmiotu zamówienia obejmuje odbudowę istniejącej nawierzchni drogi, zlokalizowanej na koronie wału przeciwpowodziowego, polegającej na uzupełnieniu kruszywa do wymaganej rzędnej wału przeciwpowodziowego i zastabilizowaniu nawierzchni kłińcowej emulsją asfaltową i grysami. Odbudowa drogi gminnej na długości ok. 4,4 km, zlokalizowanej na odcinku od miejscowości Zatoń Dolny do miejscowości Krajnik Dolny. Odcinki o łącznej długości ok. 3,9 km zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Odry i przebiegają w linii nabrzeża po istniejącym wale przeciwpowodziowym. Odcinek w środkowej części opracowania o długości ok. 0,5 km odbiega od linii brzegu Odry i przebiega w lesie.

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

Podstawowe parametry planowanego do remontu odcinka drogi: długość planowanego odcinka drogi: 4.351 mb, powierzchnia drogi: 15.232,54 m², szerokość jezdni: 3,0 - 3,5 m

- Budowa bitumicznej drogi rowerowej przebiegająca starym nasypem kolejowym – Trasa Pojezierna (Siekierki – Trzcínisko Zdrój) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020., Oś priorytetowa IV Naturalne otoczenie człowieka, działanie 4.6 Wsparcie infrastrukturalnych form ochrony przyrody i Krajobrazu.

Na terenie Gminy Chojna trasa długości ok. 10 km przebiega wzdłuż miejscowości: Godków-Jelenin-Brwice-do granicy z Gminą Trzcínisko-Zdrój. Całkowity koszt projektu ponad 45 mln zł. Wkład własny Gminy ok. 490 tys zł.

Gmina Gryfino

Wykaz zadań realizowanych w okresie od 2016 r. do 2018 r. na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Gryfino:

2016 r.:

- remonty dróg gminnych (pełnienie funkcji inspektora nadzoru, realizacja zadań na drogach gminnych na podstawie porozumienia z Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych Sp. z o. o. – naprawa: elementów bezpieczeństwa ruchu, kanalizacji deszczowej, barierek zabezpieczających oraz wiat przystankowych, drobne naprawy nawierzchni: chodników, ciągów pieszych, murków, jezdni betonowych, itp. usługi: nadzór inwestorski, pomoc prawna, recykling gruzu, projekty, usługi geodezyjne, utrzymanie: oznakowania pionowego i poziomego, itp.) - 857.051,73 zł, w tym między innymi: - roboty realizowane na terenie miasta Gryfino na ulicach: Pogodna, Fredry, Sienkiewicza, Mazowiecka, Czechosłowacka, Żołnierzy Wyklętych, Kujawska, 11 Listopada, Pionierów, Słowiańska, Kościelna, Kwiatowa, łączna, Targowa, Parkowa, Letnia, Kochanowskiego, Energetyków, Słowiańska, Opolska, Reja, Brzozowa, drogi w obrębie Wełtyń II. - roboty realizowane na terenach poza miastem, tj. w miejscowościach: Steklino, Czepino (ul. Topolowa), Żabnica (ul. Polna), Radziszewo (ul. Widokowa, Kościelna, Konwaliowa), Stare Brynki, Raczki, Nowe Brynki (ul. Lipowa), Wełtyń (ul. Polna), Nowe Czarnowo (teren byłego sanatorium), Pniewo (ul. Kasztanowa, Gryfińska, Przemysłowa), Sobiemyśl, Gardno (ul. Słoneczna), Łubnica, Wysoka Gryfińska (ul. Lipowa), Steklino, Żórawie,

- budowa drogi gminnej – ul. Myśliwskiej - 1.004.751,28 zł,

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- budowa drogi gminnej do Komendy Powiatowej Policji w Gryfinie – 256.400,84 zł,
- budowa dróg wraz z kanalizacją na osiedlu Północ w Gryfinie (ul. Limanowskiego, Staszica, Mazurska) – 48.294,75 zł,
- budowa parkingów na terenie miasta – 211.468,88 zł,
- przebudowa i modernizacja dróg w Gardnie, Czepinie i Bartkowie – 297.914,25 zł,

2017 r. :

- remont na drogach gminnych na podstawie umowy z Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych Sp. z o.o. (naprawa: elementów bezpieczeństwa ruchu, kanalizacji deszczowej, barierek zabezpieczających oraz wiat przystankowych, drobne naprawy nawierzchni: chodników, ciągów pieszych, murków, jezdni betonowych, itp., usługi: nadzór inwestorski, pomoc prawna, recykling gruzu, projekty, usługi geodezyjne, utrzymanie: oznakowania pionowego i poziomego, itp.): wiaty przystankowe: m. Gryfino przy ul. Flisaczej, ul. Łużyckiej (naprzeciw Szkoły Podstawowej nr 1 oraz stacji paliw), m. Nowe Czarnowo, m. Daleszewo, m. Pniewo przy ul. Przemysłowej, m. Wełtyń przy cegielni; remonty częściowe na ulicach: Czechosłowacka, Limanowskiego, Mazurska, Lipowa, Podgórna, Niepodległości-Parkowa, Słowiańska, Okrężna, Reymonta, Targowa, Żołnierzy Wyklętych, Energetyków, Słoneczna, Kościelna, Żeromskiego, Limanowskiego, Śląska, Opolska; Nowe Czarnowo; Pniewo ul. Gryfińska i Różana; Steklna, Żabnica ul. Długa; Gardno ul. Słoneczna, Stare Brynki; utwardzenie wraz drobnymi remontami na drogach: Gryfino - droga w rejonie ul. Pomorskiej i Iwaskiewicza oraz w obrębie Wełtyń II, Rybacka, Wiosenna, Mazowiecka, Popiełuszki, Podlaska, Reymonta, Garbarska, Słowiańska, Artyleryjska, M. Reja, M. Kochanowskiego, Fredry, Miłosza, Wierzbowa, Andersa, 11 Listopada 72, Czechosłowacka, Energetyków, Żeromskiego, Sienkiewicza, Targowa; Wirów ul. Okrężna; Żabnica ul. Polna; Żórawie; Sobieradz; Wełtyń ul. Wirowska, Polna, Podgórna; Stare Brynki; Nowe Czarnowo ul. Przemysłowa; Raczki; Radziszewo ul. Kościelna; Steklino; Pniewo ul. Sosnowa, Gryfińska, Kasztanowa; Steklna; Żórawie; Żórawki ul. Kwiatowa i Stokrotki; Daleszewo ul. Sportowa; bieżące utrzymanie oznakowania pionowego na drogach gminnych i odnowa oznakowania poziomego łącznie 1 072,50 m², remont istniejącego ciągu pieszego długości 130 m polegający na zmianie nawierzchni chodnika dla pieszych wraz z wymianą krawężników (obrzeży) drogowych, położonych na ul. Lipowej, leżącej na działce nr 12/6 w m. Wysoka Gryfińska, remonty chodników przy ul. Reymonta i Sienkiewicza w Gryfinie wraz z pełnieniem funkcji inspektora nadzoru,

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- kruszenie gruzu betonowego na kruszywo do ponownego wykorzystania na terenie Gminy Gryfino,
- wydatki w obrębie funduszu sołectkiego: m. Gardno - opracowanie dokumentacji zgłoszeniowej oraz realizacja zadania „Przebudowa ciągu pieszego na terenie działki nr 52/103 w m. Gardno, gmina Gryfino” – etap I oraz realizacja zadania ww., m. Pniewo - zakup, załadunek, transport i wyładunek kłińca naturalnego oraz jego wbudowanie, m. Steklino - remont drogi Gajki-Steklinko, zakup i transport kruszywa oraz jego wbudowanie, m. Wysoka Gryfińska - remont istniejącego ciągu pieszego długości 130 m polegający na zmianie nawierzchni chodnika dla pieszych wraz z wymianą krawężników (obrzeży) drogowych, położonych na ul. Lipowej, leżącej na działce nr 12/6 w m. Wysoka Gryfińska, m. Żórawki - zakup, załadunek, transport i wyładunek kłińca naturalnego oraz jego wbudowanie,
- modernizacja dróg gminnych – wykonanie wiaty przystankowej wraz z poszerzeniem chodnika w pasie drogi krajowej nr 31 w miejscowości Radziszewo, wykonanie aktualizacji wraz z wyciągiem z dokumentacji projektowej budowy drogi gminnej nr 410031Z do m. Steklino dla zakresu od 0+000 km do 2+100 km, modernizacja drogi gminnej, położonej na dz. nr 28/12 w m. Drzenin – etap II, przebudowa dróg gminnych w Czepinie wraz z pełnieniem funkcji inspektora nadzoru, budowa drogi dojazdowej Jana Pawła II w Gryfinie wraz z pełnieniem funkcji inspektora nadzoru – razem 785.535,00 zł,
- budowa dróg ul. Staszica – Limanowskiego - Mazurska w Gryfinie wraz z kanalizacją i oświetleniem - inwestycja, związana z budową drogi gminnej 4125223Z, tj. ulic: Staszica, Limanowskiego i Mazurskiej w Gryfinie wraz z pełnieniem funkcji inspektora nadzoru – 1.455.000,00 zł,
- projekty i przebudowy dróg gminnych tj. Mazowiecka-Mazurska w Gryfinie, Reja – Kochanowskiego - Fredry w Gryfinie, Energetyków - Kościuszki w Gryfinie, Iwaskiewiczza - 11 Listopada w Gryfinie - opracowanie dokumentacji projektowych dla inwestycji: przebudowa drogi gminnej nr 412505Z, tj. ulic: Iwaskiewiczza i 11 Listopada w Gryfinie, budowa ulic: Mazowieckiej i Mazurskiej w Gryfinie wraz z przyległymi ciągami pieszymi, budowa ulic: Kochanowskiego, Reja, Fredry, Miłosza w Gryfinie, przebudowa ulic: Energetyków, Kościuszki w Gryfinie – 150.564,61 zł,
- budowa drogi w Dołgach - przebudowa drogi wewnętrznej w Dołgach dz. nr 34/70 wraz z pełnieniem funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego – 168.436,20 zł,

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- etap II - przełożenie istniejącej trelinki i m. Włodkowice (opracowanie dokumentacji projektowej budowy jednostronnego chodnika wzdłuż drogi gminnej) – 14.599,99 zł.

2018 r.:

- remonty dróg gminnych – 1 447 879,51 zł, z tego: ulice, drogi, ciągi piesze i chodniki na terenie miasta Gryfino – 418 789,86 zł. Zakres w/w robót realizowany był na ulicach: Jana Pawła II, Słowackiego, Żeromskiego, Kwiatowej, 11 Listopada, Żołnierzy Wyklętych, Sportowej, Bałtyckiej, ks. J. Popiełuszki, Energetyków, Nadodrzańskiej, Kościelnej, Kościuszki, Garbarskiej, Targowej, Słowiańskiej, Witosa, Wodnika, Asnyka, Sienkiewicza, Wyspiańskiego, Czechosłowackiej, Artyleryjskiej, Mieszka I, Parkowej, Reymonta, Brzozowej, Reja, Konopnickiej, Orłąt Lwowskich, Krzywoustego, Okrężnej, Kolejowej, Łącznej, Pogodnej, Witosa, Opolskiej, Łokietka, Rybackiej, ciąg pieszy pomiędzy ul. Energetyków a ul. Kościelną, drogi na obrębie Wełtyń II (obecnie obręb 4 m. Gryfino), ścieżka rowerowa do Wełtynia, pl. Księcia Barnima I,

-drogi, ulice ciągi piesze na terenach wiejskich - 599 899,29 zł. Zakres w/w robót realizowany był w miejscowościach: Wełtyń (ul. Zaciszna, Wirowska, 1 Maja, Chrobrego, Niepodległości, Szkolna, Łużycka, Polna), Pniewo (ul. Przemysłowa, Gryfińska, Leśna, Lipowa, Dębowa, Klonowa), Krzypnica, Gardno (przy boisku sportowym, ul. Innowacyjna), Czepino (ul. Piaskowa, Kolejowa, Akacja, Widokowa), Nowe Brynki (ul. Lipowa), Żabnica (ul. Polna), Dołgie, Sobiemyśl, Borzym, Stare Brynki, Steklno, Dębce, Nowe Czarnowo, Łubnica, Krzypnica, Radziszewo (ul. Widokowa, Kościelna), Steklino, Żórawie, Żórawki (ul. Stokrotki), Wirów (ul. Okrężna), Sobieradz,

-kruszenie gruzu betonowego na kruszywo do ponownego wykorzystania – 32 430,00 zł,

-zakup i dostawa płyt drogowych betonowych (185 sztuk) z przeznaczeniem na remont dróg gminnych na terenie m. Żórawki ul. Kwiatowa – 83 625,14 zł,

-wydatki w obrębie funduszy sołectkich – 40 442,16 zł: - Sołectwo Steklino - remont drogi dojazdowej do m. Steklino – 6 000,00 zł, Sołectwo Wysoka Gryfińska - opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania inwestycyjnego polegającego na wykonaniu utwardzenia drogi gminnej w miejscowości Wysoka Gryfińska oraz sprzedaż, załadunek, transport i wyładunek kostki brukowej potrzebnej do utwardzenia dróg gminnych, położonych na dz. nr 14/81, 14/89, 56/2 w m. Wysoka Gryfińska -13 498,18 zł, Sołectwo Żabnica - remont dróg gminnych w miejscowości Żabnica – Dębce – 4 570,00 zł, Sołectwo

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

Żórawki - zakup i dostawa płyt drogowych betonowych z przeznaczeniem na remont ul. Kwiatowej – 16 373,98 zł,

- budowa dróg w Gryfinie: - ul. Mazowiecka i ul. Mazurska z ciągami pieszymi wraz z pełnieniem funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego i opłatami za umieszczenie kanalizacji deszczowej w pasie drogi krajowej nr 31 – 2 917 554,67 zł, - ul. Reja i ul. Kochanowskiego z ciągami pieszymi i z pełnieniem funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego – 2 640 373,35 zł, - - przebudowa drogi gminnej nr 412505Z, tj. ul. Iwaskiewicza i ul. 11 Listopada w Gryfinie wraz z wykonaniem, dostawą i montażem dwóch sztuk tablic informacyjnych (płatności częściowe) oraz promocja projektu – 3 331 999,96 zł,

- budowa infrastruktury technicznej w rejonie ul. Pomorskiej w Gryfinie – budowa i przebudowa drogi wewnętrznej wraz z kanałem melioracyjnym i z pełnieniem funkcji inspektora nadzoru, wykonanie aktualizacji analizy finansowej dla projektu, wykonanie, dostawa i montaż tablicy informacyjnej, wykonanie 10 zdjęć lotniczych (z wykorzystaniem drona) wskazanego obszaru wraz z obróbką graficzną dla inwestycji drogowej – 2 950 943,10 zł,

- sporządzenie opracowań projektowych i koncepcji - opinia geotechniczna odnośnie możliwości budowy garażowca pomiędzy ulicami Słowiańską a Garbarską w Gryfinie, opracowanie koncepcji zagospodarowania pasa drogowego i ciągów pieszych w obrębie ewidencyjnym Wełtyń II – 89 567,00 zł,

- wykonanie badań archeologicznych terenu rynku na Placu Barnima I w Gryfinie, wynajem wraz z transportem ogrodzenia budowlanego, dla potrzeby wygrodzenia wykopów po pracach archeologicznych oraz odtworzenie nawierzchni po pracach archeologicznych – 76 712,56 zł,

- opracowanie dokumentacji projektowej na remont nawierzchni parkingu w rejonie ul. Grunwaldzkiej wraz z dokumentacją rozbiórkową, opracowanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej na budowę podjazdu przy parku miejskim dla osób niepełnosprawnych oraz opracowanie dokumentacji projektowej na budowę parkingu przy ul. Jana Pawła II, dostawa i montaż samoobsługowego płatnego systemu parkingowego zlokalizowanego przy ul. 1 Maja w Gryfinie – 102 382,99 zł,

- opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę drogi gminnej nr 410005Z w Daleszewie ul. Sportowej oraz w Gryfinie ul. Iwaskiewicza i ul. 11 Listopada (płatność

końcowa), opracowanie dokumentacji budowy i przebudowy ul. Energetyków i ul. Kościuszki w Gryfinie, opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę odcinka drogi gminnej nr 410035Z,

- wydatki w obrębie funduszy sołectkich – 40 380,33 zł: -Sołectwo Dołgie – utwardzenie drogi (zakup, załadunek, dostawa i rozładunek używanych płyt drogowych betonowych z przeznaczeniem na utwardzenie drogi) – 3 755,19 zł, -Sołectwo Gardno – przebudowa ciągu pieszego w okolicach kościoła – etap I (wykonanie podbudowy z kruszywa łamanego, ułożenie kostki brukowej na podsypce cementowo-piaskowej, ułożenie krawężników betonowych, wykonanie wjazdu z drogi powiatowej, tj. ul. Niepodległości w Gardnie) – 28 100,00 zł, -Sołectwo Włodkowice – budowa chodnika (zakup, załadunek, transport i wyładunek kostki brukowej) - 8 525,14 zł.

Gmina Moryń

W okresie od 2016 r. do 2018 r. Gmina Moryń zrealizowała następujące inwestycje związane z modernizacją , budową lub przebudową ciągów komunikacyjnych:

- modernizacja ul. Letniskowej w Przyjezierzu, koszt to 43 000,00 zł.; Środki własne; Częściowy remont nawierzchni ul. Letniskowej w miejscowości Przyjezierze – naprawa destruktem,
- modernizacja drogi gminnej w Bielinie 701 165,82 zł., w tym dofinansowanie z PROW 434 114,00; Środki własne, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Bielin na odcinku 756 m wraz z wykonaniem ciągu pieszego oraz zjazdów i odwodnienia mająca na celu ułatwienie bezpiecznego dostępu do dwóch obiektów użyteczności publicznej tj. świetlicy wiejskiej i cmentarza komunalnego,
- modernizacja drogi gminnej w Starym Objezierzu; 439.943,75 zł. w tym dofinansowanie z PROW 276 299,00; Środki własne, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020,
- modernizacja drogi gminnej w miejscowości Stare Objezierze na odcinku 461,6 m wraz z wykonaniem zjazdów i odwodnienia mająca na celu ułatwienie bezpiecznego dostępu do obiektów użyteczności publicznej tj. Remizy OSP i sklepu spożywczo-przemysłowego poprzez przebudowę drogi oraz poprawienie warunków dojazdu do drogi wojewódzkiej nr 125 mieszkańcom 17 posesji,
- modernizacja ul. Polnej w Moryniu; ZUW 142 540212 092,16; Środki własne, Zachodnio-pomorski Urząd Wojewódzki; Przebudowa ul. Polnej w miejscowości Moryń w celu poprawy warunków inwestycyjnych oraz dostępności infrastruktury drogowej wyższego rzędu.

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

Dofinansowanie uzyskano w ramach Rządowego Programu na rzecz Rozwoju oraz Konkurencyjności Regionów poprzez Wsparcie Lokalnej Infrastruktury.

Gmina Mieszkowice

W okresie od 2016 r. do 2018 r. Gmina Mieszkowice zrealizowała następujące inwestycje związane z modernizacją, budową lub przebudową ciągów komunikacyjnych:

- budowa ścieżki rowerowej na odcinku Mieszkowice – Wierzchlas w ciągu drogi krajowej nr 31, termin realizacji 12.10.2017 r. do 30.11.2017 r., finansowanie ze środków własnych Gminy Mieszkowice, koszt 139 552,02 zł,
- budowa nawierzchni drogi osiedlowej z dwustronnym chodnikiem z kostki betonowej na ulicy Bolesława Śmiałego w Mieszkowicach z uwzględnieniem miejscowych uwarunkowań, realizacja 19.03.2018 r. do 29.06.2019 r., koszt 543 390,41 zł, finansowanie ze środków Gminy Mieszkowice oraz budżetu Państwa w ramach uzyskanych dotacji,
- przebudowa ulicy Władysława Łokietka w Mieszkowicach polegająca na utwardzeniu nawierzchni kostką betonową”, realizacja 21.03.2018 do 31.07.2018 r., koszt 273761,10 zł, finansowanie ze środków Gminy Mieszkowice,
- przebudowie drogi osiedlowej w Troszynie, realizacja 06.09.2018 r. do 30.11.2018r. koszt 668 920,00 zł, finansowanie ze środków Gminy Mieszkowice oraz dotacja ze środków KOWR.

Gmina Stare Czarnowo

W okresie od 2016 r. do 2018 r. Gmina Stare Czarnowo zrealizowała następujące inwestycje związane z modernizacją, budową lub przebudową ciągów komunikacyjnych:

- przebudowa drogi gminnej na odcinku o długości 220 m i szerokości 4 m wraz z budową pobocza o szerokości 0,6 m – ul. Cicha w miejscowości Stare Czarnowo. Wartość inwestycji wyniosła ok 230 tys. zł i została zakończona we wrześniu 2016 r.,
- przebudowa drogi gminnej na odcinku o długości 300 m i szerokości 3,5m – ul. Polna w miejscowości Żeliszawiec. Wartość inwestycji wyniosła ok 261 tys. zł i została zakończona we wrześniu 2016r.,
- przebudowa ulicy Słonecznej w miejscowości Stare Czarnowo. Inwestycja realizowana była w 2 etapach. Pierwszy etap dotyczący odcinka o długości ok 700 m i został zrealizowany w 2017 r. Polegał na budowie drogi o nawierzchni bitumicznej o szerokości od 3 do 5,5 m oraz budowie zjazdów o nawierzchni z kostki betonowej przy każdej posesji. Drugi etap

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

został zrealizowany w 2018 r. Polegał na budowie drogi o nawierzchni bitumicznej o długości ok 600 m i szerokości od 3 do 5,5 m, budowie chodnika na odcinku ok 400 m oraz parkingu przy cmentarzu. Jak również wykonaniu z kostki betonowej zjazdów do posesji. Na całej długości drogi wykonano oznakowanie oraz zamontowano lustro. Prace zakończono w czerwcu 2018 r. Koszt całości inwestycji to ok. 1,675 mln zł,

- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Żelewo. Inwestycja objęła 515m odcinek drogi stanowiącej główną ulicę Żelewa i obejmowała swoim zakresem rozbiórkę istniejącej nawierzchni i wykonanie nowej nawierzchni z dwoma pasami i zjazdami do posesji. Obecnie jezdnia na tym odcinku ma szerokość od 4,5 do 5m. Prace zakończyły się na początku grudnia 2017r. a koszt inwestycji to ok 770 tys. zł,

-przebudowa drogi gminnej w miejscowości Glinna. Inwestycja polegała na przebudowie wewnętrznej drogi prowadzącej przez teren osiedla mieszkaniowego o długości ok 180 m i szerokości od 3 do 5,5 m. W ramach inwestycji nawierzchnia z płyt betonowych została zastąpiona asfaltem, w zależności od odcinka powstały dwa lub jeden pas ruchu, nowe miejsca parkowania, oraz zjazd do drogi wojewódzkiej. Prace zakończono w połowie grudnia 2017 r., a koszt inwestycji wyniósł ok. 470 tys. zł.,

- przebudowa ulicy Bogusława, Cystersów i Szarych Mnichów w miejscowości Kołbacz. Prace obejmowały rozbiórkę istniejących dróg w ciągu ulic Bogusława i Cystersów oraz budowę nowych w zwiększonej szerokości dróg z nawierzchni bitumicznej, budowę chodników, miejsc parkingowych, mijanek, progów spowalniających, zjazdów do posesji i zatoki postojowej dla autobusów dowożących dzieci do szkoły a także nasadzenie zieleni na poboczach i skarpach oraz wymianę nawierzchni w ciągu ulicy Szarych Mnichów. Koszt inwestycji wyniósł prawie 1,594 mln zł. Ponad 700 tys. pokryła dotacja Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, w ramach „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019. Prace zakończyły się w czerwcu 2018 r.,

- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 120. W 2018 r. miał miejsce remont będący wynikiem porozumienia zawartego pomiędzy Wójtem Gminy Stare Czarnowo a Marszałkiem Województwa Zachodniopomorskiego. Inwestycja dotyczyła przebudowy ponad 2 kilometrowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 120 od ronda przy strefie przemysłowej w Gardnie do końca miejscowości Żeliszawiec. W ramach inwestycji została wymieniona nawierzchnia asfaltowa, powstał nowy chodnik w miejscowości Żeliszawiec, stary został

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

przełożony. Powstały miejsca parkingowe, zjazdy do posesji oraz zatoka postojowa dla autobusu. Wykonano również oznakowanie poziome i pionowe. Koszt inwestycji wyniósł ponad 2,9 mln zł. Gmina Stare Czarnowo z własnego budżetu przekazała 400 tys. zł, resztę wyłożył Urząd Marszałkowski.

Gmina Trzcianko - Zdrój

W okresie od 2016 r. do 2018 r. Gmina Trzcianko-Zdrój zrealizowała następujące inwestycje związane z modernizacją, budową lub przebudową ciągów komunikacyjnych:

2016 rok:

- przebudowa chodnika w miejscowości Stołeczna – koszt 80.308,67 zł z funduszu sołectkiego,
- przebudowa chodnika w miejscowości Góralice przy drodze powiatowej – koszt 59.999,40 zł ze środków własnych,
- remont drogi wewnętrznej w Trzcianku-Zdroju, ul. Sienkiewicza – koszt 24.559,50 zł ze środków własnych,
- przebudowa drogi wewnętrznej w Strzeszowie – koszt 27.675,00 zł ze środków własnych,
- przebudowa drogi wewnętrznej przy ul. Ceglanej w Trzcianku-Zdroju – koszt 132.085,00 zł ze środków własnych,
- przebudowa chodnika w Góralicach przy drodze gminnej – koszt 125.808,46 zł ze środków własnych i funduszu sołectkiego,
- remont drogi gminnej w Strzeszowie – koszt 9.999,90 zł ze środków własnych.

2017 rok:

- przebudowa nawierzchni drogi i chodnika w Piasecznie – koszt 279.861,50 zł ze środków własnych i Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

2018 rok:

- przebudowa drogi gminnej w Góralicach – koszt 27.640,00 zł ze środków własnych,
- budowa odcinka ścieżki pieszo-rowerowej na terenie gm. Trzcianko-Zdrój w związku z budową sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego – Trasa Pojezierna – koszt 3.332.530,26 zł – środki własne plus dofinansowanie Urzędu Wojewódzkiego.

Gmina Widuchowa

W okresie od 2016 r. do 2018 r. Gmina Widuchowa zrealizowała następujące inwestycje związane z modernizacją, budową lub przebudową ciągów komunikacyjnych:

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- przebudowa drogi gminnej w Marwicach - koszt 464.499,08 zł (środki własne - budżet),
- przebudowa drogi gminnej w Żarczynie- koszt 13.530,00 zł. (środki własne - budżet),
- naprawa i modernizacja dróg gminnych i wewnętrznych (w tym naprawa kanalizacji deszczowej) w Rynicy, Lubiczu i Bolkowicach - koszt 34.239,00 zł (środki własne).

GDDKiA

W okresie od 2016 r. do 2018 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zrealizowała następujące inwestycje związane z modernizacją, budową lub przebudową ciągów komunikacyjnych:

Tabela 1. Wykaz inwestycji realizowanych przez GDDKiA

rok	powiat	droga	Od km	Do km	zadanie
2016	gryfiński	26	24,090	26,740	remont nawierzchni
2016	gryfiński	31	17,905	18,715	remont nawierzchni
2016	gryfiński	31	18,715	19,570	remont nawierzchni
2016	gryfiński	31	41,126	41,964	remont nawierzchni
2017	gryfiński	26	15,946	16,370	remont nawierzchni
2017	gryfiński	26	26,740	27,090	remont nawierzchni
2017	gryfiński	26	27,100	27,590	remont nawierzchni
2017	gryfiński	26	27,600	28,090	remont nawierzchni
2017	gryfiński	26	28,100	28,590	remont nawierzchni
2017	gryfiński	26	28,600	32,732	remont nawierzchni
2017	gryfiński	31	9,183	15,638	remont nawierzchni
2017	gryfiński	31	22,000	22,400	remont nawierzchni
2017	gryfiński	31	33,500	33,600	remont nawierzchni
2017	gryfiński	31	35,600	35,700	remont nawierzchni
2017	gryfiński	31	36,100	36,400	remont nawierzchni
2017	gryfiński	31	50,300	50,400	remont nawierzchni
2018	gryfiński	31	29,860	30,400	remont nawierzchni

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

2018	gryfiński	31	38,000	41,126	remont nawierzchni
2017	gryfiński	31	67,780	67,860	budowa chodnika
2017	gryfiński	31	27,750	27,850	budowa zatoki autobusowej
2017	gryfiński	31	26,650	26,830	budowa chodnika i zatok autobusowych
2017	gryfiński	26	15,980	16,520	budowa chodnika
2017	gryfiński	26	30,110	30,515	budowa chodnika
2018	gryfiński	31	56,450	56,850	uspokojenie ruchu

Powiat Gryfiński

Tabela 2. Wykaz inwestycji drogowych realizowanych przez Powiat Gryfiński w 2016 r.

Lp.	Rok 2016 : Inwestycja drogowa – nazwa zadania
1	Przebudowa trasy tranzytowej w mieście Gryfino
2	Modernizacja odcinków dróg powiatowych na terenie gminy Chojna i Mieszkowice - przebudowa nawierzchni odcinka drogi powiatowej Nr 1388Z Strzelczyn – Chojna - przebudowa nawierzchni odcinka drogi powiatowej Nr 1418 Mieszkowice – Gozdowice
3	Przebudowa mostu na rzece Tywa wraz z dojazdami w m. Szczawno
4	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1409Z Warnice – Stare Łysogórki w m. Witnica
5	Przebudowa chodników oraz zjazdów położonych w ciągu dróg powiatowych na terenie gminy Mieszkowice: - przebudowa chodników oraz zjazdów w miejscowości Goszków - przebudowa chodników oraz zjazdów w miejscowości Troszyn - przebudowa chodników oraz zjazdów na odcinku ulicy Moryńskiej w miejscowości Mieszkowice
6	- Poprawa systemu odwodnienia dróg powiatowych poprzez remont i naprawę urządzeń kanalizacji deszczowej” (10 zleceń) - 29 813,28 zł. - Poprawa systemu odwodnienia dróg powiatowych poprzez uzupełnienie i ścinanie poboczy, odtworzenie rowów odwadniających” (4 zlecenia) - 16 490,63 zł.

Tabela 3. Wykaz inwestycji drogowych realizowanych przez Powiat Gryfiński w 2017 r.

Lp.	Rok 2017 : Inwestycja drogowa – nazwa zadania
1	Przebudowa Armii Krajowej w Gryfinie
2	Przebudowa mostu w ciągu ul. Mickiewicza w Chojnie, wraz z dojazdami
3	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1404 Trzczańsko Zdrój – Białęgi
4	Przebudowa chodników oraz zjazdów położonych w ciągu dróg powiatowych na terenie gminy Mieszkowice - budowa chodnika w Goszkowie - budowa chodnika w Wierzchlasie
5	Przebudowa chodników oraz zjazdów położonych w ciągu dróg powiatowych na terenie gminy Cedynia -budowa chodnika w ciągu ul. Kościuszki w m. Cedynia - budowa chodnika w Lubiechowie Górnym
6	Przebudowa nawierzchni odcinków dróg powiatowych na terenie powiatu Gryfińskiego - modernizacja nawierzchni w Żelichowie - modernizacja nawierzchni w Kamienny Jaz - modernizacja nawierzchni na odcinku Czartoryja – Brwice - modernizacja nawierzchni w ciągu ul. Grunwaldzkiej w m. Widuchowa - modernizacja nawierzchni w w. Brwice

Tabela 4. Wykaz inwestycji drogowych realizowanych przez Powiat Gryfiński w 2018 r.

Lp.	Rok 2018 :Inwestycja drogowa – nazwa zadania
1.	Przebudowa drogi w Golicach
2.	Modernizacja nawierzchni ul. Chrobrego w Cedyni
3.	Utwardzenie pobocza ulicy Mickiewicza w Chojnie
4.	Modernizacja nawierzchni odcinka drogi Chojna – Białęgi
5.	Budowa tras rowerowych Pomorza Zachodniego - Trasa Zielonego Pogranicza odc. Gryfino - Trzczańsko-Zdrój

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

6.	Modernizacja nawierzchni odcinka ul. Zielonej w Daleszewie
7.	Roboty drogowe w gminie Mieszkowice, w tym: - modernizacja ulicy Młynarskiej w Mieszkowicach - budowa chodnika w ciągu ul. Mieszka I w Mieszkowicach - budowa chodnika w Kłosowie
8.	Modernizacja odcinka drogi w Przyjezierzu
9.	Modernizacja odcinka drogi w Nowym Objezierzu
10.	Przebudowa drogi Trzcisko-Zdrój – Gogolice
11.	Modernizacja nawierzchni ul. Grunwaldzkiej w Widuchowej
12.	Przebudowa drogi Kłodowo- Trzcisko-Zdrój - Warnice, na odc. Wilcze - Żelechowo (I etap)
13.	Modernizacja nawierzchni odcinka drogi w Marwicach

Zadanie - Termomodernizacja budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie powiatu gryfińskiego.

Gmina Banie

Na terenie gminy nie realizowano termomodernizacji budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej.

Gmina Cedynia

Gmina nie dysponowała środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu termomodernizacji.

Gmina Chojna

W latach 2016-2018 na terenie gminy Chojna realizowano następujące inwestycje związane z termomodernizacją budynków:

- szkoła Podstawowa im.Olimpijczyków Polskich w Krzymowie-remont dachu na sali gimnastycznej rozpoczęcie 29.09.2017 r. zakończenie 20.12.2017 r. Szacunkowa wysokość całkowita kosztów: 38 264,70 zł brutto,
- szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Grzybnie - remont dachu na budynku Szkoły rozpoczęcie 29.09.2017 r. zakończenie 20.02.2018 r. (ze względu na brak dostępności materiałów, realizacja przesunęła się na luty 2018 r.). Szacunkowa wysokość całkowita

kosztów: 58 809,90 zł brutto.

Gmina Gryfino

Zadania realizowane w latach 2016-2019: „Poprawa efektywności energetycznej Szkoły Podstawowej Nr 3 im. Noblistów Polskich w Gryfinie - zapewnienie energooszczędności” (całkowity koszt inwestycji: 4.865.321,30 zł), „Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkaniowych w ramach strategii ZIT dla SOM - budynek komunalny przy ul. Piastów - poprawa warunków mieszkaniowych” (całkowity koszt inwestycji: 1.251.852,78 zł). Zadania zgodne z harmonogramem rzeczowo-finansowym PGN dla Gminy Gryfino w trakcie realizacji. Finansowanie ze środków zewnętrznych (RPO WZ 2014-2020 w ramach ZIT dla SOM z udziałem wkładu własnego Gminy Gryfino).

Gmina Moryń

Na terenie gminy nie realizowano termomodernizacji budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej

Gmina Mieszkowice

Na terenie gminy nie realizowano termomodernizacji budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej

Gmina Stare Czarnowo

W okresie wrzesień – listopad 2017 r. Gmina Stare Czarnowo przeprowadziła remont budynku, w którym znajdują się lokale komunalne w miejscowości Nieznań. Remont polegał na wymianie pokrycia dachowego oraz na ocieplaniu połaci dachowej nad dwoma mieszkaniami zlokalizowanymi na poddaszu, koszt inwestycji wyniósł ok 90 tys. zł i pochodził z budżetu gminy.

W 2018 r. Gmina Stare Czarnowo przystąpiła również do przebudowy ze zmianą sposobu użytkowania poddasza zespołu szkół w miejscowości Kołbacz. Roboty budowlane obejmowały m.in. wymianę pokrycia dachowego, docieplenie całej połaci dachu oraz ścian zewnętrznych poddasza, wykonanie lukarnu oraz montaż nowej stolarki okiennej i okien połaciowych. Poddasze zostało wyposażone w wentylację mechaniczną. Rozbudowano i zmodernizowano instalację centralnego ogrzewania. Koszt inwestycji to ponad 2 mln zł. Inwestycje zostały zrealizowane ze środków własnych gminy.

Gmina Trzcińsko - Zdrój

W 2016 r. złożono wniosek o dofinansowanie termomodernizacji budynku Szkoły Podstawowej w Góralicach do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Wykonano studium wykonalności ww. termomodernizacji – koszt 47.545,00 zł.

Gmina Widuchowa

W 2018 r. wykonano ocieplenie Ośrodka Zdrowia w Krzywiniu, Widuchowska 2, 74-121 Krzywini – środki własne (budżet gminy)- 28.000,00 zł.

Powiat Gryfiński

W roku 2016 dokonano 13 zgłoszeń dociepleń budynków w tym 2 mieszkalnych wielorodzinnych, 9 jednorodzinnych i 2 zgłoszenia dotyczące użyteczności publicznej.

W 2017 r. Dokonano 6 zgłoszeń dociepleń budynków mieszkalnych w tym 2 jednorodzinne i 4 wielorodzinnych.

Dla budynków użyteczności publicznej nie było takich zgłoszeń.

W 2016 r. wydano jedno pozwolenie na budowę dotyczące docieplenia budynku mieszkalnego jednorodzinne.

W roku 2017 wydano 2 pozwolenia na budowę dotyczące docieplenia budynków mieszkalnych i 1 pozwolenie na docieplenie budynku użyteczności publicznej.

W roku 2018 Starosta Gryfiński przyjął 13 zgłoszeń dociepleń budynków mieszkalnych, w tym 10 budynków wielorodzinnych i 3 jednorodzinne. Dla budynków użyteczności publicznych nie było takich zgłoszeń. Wydano jedno pozwolenie na budowę dotyczące docieplenia budynku mieszkalnego wielorodzinne.

Na podstawie ustawy – Prawo budowlane docieplenie budynku o wysokości mniejszej niż 12 m nie wymaga ani dokonania zgłoszenia, ani uzyskania pozwolenia na budowę, z wyłączeniem obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub położonych na obszarze wpisanym do rejestru zabytków.

Ponadto w ramach termomodernizacji Powiat Gryfiński realizuje przedmiotowe zadanie poprzez udzielanie dotacji na wymianę urządzeń grzewczych.

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska do budżetu powiatu wpływają dochody z tytułu opłat i administracyjnych kar pieniężnych za korzystanie ze środowiska. Zarząd województwa oraz wojewódzki inspektor ochrony środowiska

prowadzą wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Wpływy te, powiększone o przychody z oprocentowania środków na rachunkach bankowych, są przekazywane na rachunek budżetu powiatu, w terminie do końca następnego miesiąca po ich wpływie na wyodrębnione rachunki bankowe zarządu województwa i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. **Środki przekazywane są na wydatki tytułem pokrycia kosztów realizacji zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.**

W roku 2016 zgodnie z zapisami Uchwały Nr XIV/116/2012 Rady Powiatu w Gryfinie z dnia 28.06.2012 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej ze środków finansowych Powiatu Gryfińskiego przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej podmioty działające na terenie Powiatu Gryfińskiego otrzymały dotacje na łączną kwotę 36 000,00 zł na:

- „Zakup ekologicznych urządzeń grzewczych” – 7 dotacji dla osób fizycznych- 28 000,00 zł.
- „Zakup i montaż instalacji wykorzystujących lokalne źródła energii”– 2 dotacje dla osób fizycznych.- 8 000,00 zł.

W roku 2017 Uchwała Nr XX/139/2016 Rady Powiatu w Gryfinie z dnia 15.09.2016 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej ze środków finansowych Powiatu Gryfińskiego przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej nie była realizowana z uwagi na okres przejściowy związany ze zmianami do uchwały.

W roku 2018 zgodnie z zapisami Uchwały Nr XX/139/2016 Rady Powiatu w Gryfinie z dnia 15.09.2016 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej ze środków finansowych Powiatu Gryfińskiego przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, podmioty działające na terenie Powiatu Gryfińskiego otrzymały dotacje na łączną kwotę 123 209,24 zł w tym na:

- „Zakup ekologicznych urządzeń grzewczych” – 29 dotacji dla osób fizycznych - 111 209,27 zł.
- „Zakup i montaż instalacji wykorzystujących lokalne źródła energii”– 2 dotacje dla osób fizycznych - 8 000,00 zł.

Zadanie - Opracowanie i wdrożenie planów gospodarki niskoemisyjnej przez gminy powiatu gryfińskiego.

Gmina Banie

w 2016 r. opracowany został Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Banie na lata 2016 - 2020, dotychczas plan nie został wdrożony.

Gmina Cedynia

Gmina nie dysponowała środkami finansowymi na opracowanie i wdrożenie planów gospodarki niskoemisyjnej.

Gmina Chojna

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojna opracowany został w 2015 roku. Dokument został przyjęty uchwałą Nr XV/106/2015 Rady Miejskiej Chojnie w dniu 27 listopada 2015 r., następnie zaktualizowany i przyjęty uchwałą Nr XXIII/1598/2016 Rady Miejskiej Chojnie w dniu 30 czerwca 2016 r. Celem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojna jest przedstawienie zakresu działań możliwych do realizacji w związku z ograniczeniem zużycia energii finalnej we wszystkich sektorach na terenie Gminy, a co za tym idzie z redukcją emisji gazów cieplarnianych, w tym CO₂.

Głównym celem przyjętego dokumentu jest m.in.:

- 1) wskazanie działań służących poprawie jakości powietrza w gminie Chojna,
- 2) ułatwienie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych,
- 3) umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej,
- 4) zwiększenie efektywności energetycznej.

Dokument zawiera również informacje na temat aspektów organizacyjnych i finansowych wdrażania Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Chojna, w szczególności definiuje podstawowe informacje na temat:

- 1) Struktury organizacyjnej gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy,
- 2) Wykorzystywanych zasobów ludzkich,
- 3) Budżetu i źródła finansowania inwestycji zawartych w dokumencie,
- 4) Planu wdrażania, monitorowania i weryfikacji.

Długoterminowa strategia niskoemisyjna Gminy Chojna do 2020 r. zawarta w Planie gospodarki niskoemisyjnej będzie obejmować działania polegające na:

- 1) termomodernizacji budynków użyteczności publicznej,
- 2) termomodernizacji budynków sektora mieszkaniowego,

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- 3) zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy,
- 4) ograniczeniu zużycia energii finalnej w obiektach użyteczności publicznej,
- 5) zwiększeniu efektywności energetycznej działań,
- 6) zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń pochodzącej z sektora transportu.

Dzięki uchwaleniu PGN Gmina Chojna ma możliwość ubiegania się o dofinansowanie szeregu działań ujętych w planie, w ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Poniższa tabela przedstawia analizę stanu realizacji zaplanowanych przedsięwzięć i zadań w latach 2015-2020, ujętych w obowiązującym Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojna.

Tabela 5. Przedsięwzięcia i zadania zaplanowane do realizacji w latach 2015-2020, ujęte w obowiązującym Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojna.

Lp.	Działanie	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
Obiekty użyteczności publicznej				
1	Wdrożenie systemu zielonych zamówień/zakupów w publicznych	Włączenie kryteriów oraz wymagań środowiskowych do procedur udzielania zamówień publicznych, możliwość	Gmina Chojna	Własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska
Budynki mieszkalne				
1	Termomodernizacja obiektów mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy	Termomodernizacja 100 budynków mieszkalnych na terenie Gminy	Mieszkańcy Gminy	Własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska
2	Montaż OZE na budynkach	Montaż OZE na 100 budynkach mieszkalnych (10	Mieszkańcy Gminy	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

	mieszkalnych na terenie Gminy	instalacji PV i 10 instalacji kolektorów słonecznych na rok)		Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska
3	Inwestycje przedsiębiorców z terenu Gminy	Inwestycje realizowane przez 10 przedsiębiorców z terenu Gminy	Przedsiębiorcy	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska
Zarządzanie energią				
1	Spójna polityka energetyczna	Zarządzanie energią w obiektach użyteczności publicznej	Gmina Chojna	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska
2	Spójne planowanie przestrzenne inwestycji energetycznych	Zapewnienie spójności inwestycji realizowanych na terenie gminy z obowiązującymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi gminy	Gmina Chojna	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska
Świadomość energetyczna				
1	Rozbudowa strony www gminy	Rozbudowa istniejącej strony www o nowe i bardziej dostępne dla mieszkańców informacje	Gmina Chojna	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

		dotyczące ochrony środowiska		Ochrony Środowiska
2	Współpraca z mieszkańcami oraz przedsiębiorcami działającymi na terenie Gminy	Współpraca polegająca na prowadzeniu kampanii informacyjnych i promocyjnych w zakresie efektywności energetycznej oraz zrównoważonego rozwoju.	Gmina Chojna	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska
3	Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wraz z aktualizacją bazy PGN	Zadanie polega na bieżącej aktualizacji dokumentu PGN wraz z bazą emisji w związku ze zmianami zachodzącymi na terenie gminy	Gmina Chojna	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska

Gmina Gryfino

Prace nad przygotowaniem materiału prowadzone były przy ścisłej współpracy ze Stowarzyszeniem Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego oraz gminami należącymi do tego obszaru. PGN dla Gminy Gryfino opracowano w roku 2015, wprowadzony Uchwałą Nr XIV/118/15 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 29.10.2015 r. w sprawie przyjęcia i wdrożenia do realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Gryfino, opracowanego w ramach realizacji projektu pn. „Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego”. Wdrażanie PGN w trakcie realizacji, zadania służące osiągnięciu założonych celów strategicznych określone w harmonogramie rzeczowo-finansowym PGN realizowane etapami ze środków zewnętrznych z udziałem wkładu własnego JST.

Udzielenie dotacji celowej ze środków finansowych Gminy Gryfino przeznaczonych na finansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Podstawa prawna:

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

Uchwała Nr XLVIII/485/18 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji celowej ze środków finansowych Gminy Gryfino przeznaczonych na finansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zmieniona Uchwałą Nr XLIX/495/18 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 26 lipca 2018 r. Dotacja może być przyznana na dofinansowanie realizacji następujących zadań:

- zakup przydomowej biologicznej oczyszczalni ścieków,
- zakup kotła (gazowego, olejowego, elektrycznego, na biomase/pellet/opał stały – wyłącznie niskoemisyjny kocioł klasy 5), realizowany w ramach wymiany i likwidacji wysokoemisyjnych źródeł ogrzewania na opał stały,
- przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci ciepłowniczej, realizowane w ramach likwidacji wysokoemisyjnych źródeł ogrzewania na opał stały. Finansowanie własne. Roczny koszt do 129 000 zł brutto.

Gmina Moryń

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Moryń został opracowany i uchwalony w 2016 roku. Wdrażanie planu do 2020 roku.

Zadania zrealizowane w ramach planu:

- W 2016 r. modernizacja ul. Letniskowej w Przyjezierzu; 43 000,00; Środki własne; Częściowy remont nawierzchni ul. Letniskowej w miejscowości Przyjezierze – naprawa destruktem.
- 2016-2017 modernizacja drogi gminnej w Bielinie 701 165,82, w tym dofinansowanie z PROW 434 114,00; Środki własne, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Bielin na odcinku 756 m wraz z wykonaniem ciągu pieszego oraz zjazdów i odwodnienia mająca na celu ułatwienie bezpiecznego dostępu do dwóch obiektów użyteczności publicznej tj. świetlicy wiejskiej i cmentarza komunalnego;
- 2016-2017 modernizacja drogi gminnej w Starym Objezierzu; 439.943,75 w tym dofinansowanie z PROW 276 299,00; Środki własne, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- 2014-2020 modernizacja drogi gminnej w miejscowości Stare Objezierze na odcinku 461,6 m wraz z wykonaniem zjazdów i odwodnienia mająca na celu ułatwienie bezpiecznego dostępu do obiektów użyteczności publicznej tj. Remizy OSP i sklepu spożywczo-przemysłowego poprzez przebudowę drogi oraz poprawienie warunków dojazdu do drogi wojewódzkiej nr 125 mieszkańcom 17 posesji,
- 2017-2018 modernizacja ul. Polnej w Moryniu; ZUW 142 540212 092,16, w tym dofinansowanie: Środki własne, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki; Przebudowa

ul. Polnej w miejscowości Moryń w celu poprawy warunków inwestycyjnych oraz dostępności infrastruktury drogowej wyższego rzędu. Dofinansowanie uzyskano w ramach Rządowego Programu na rzecz Rozwoju oraz Konkurencyjności Regionów poprzez Wsparcie Lokalnej Infrastruktury;

- 2017 r. remont świetlicy wiejskiej w Bielinie 30 441,00; Środki własne;
- 2018 r. remont świetlic wiejskich w Gądnie, Nowym Objezierzu i Klępiczu.

Gmina Mieszkowice

Gmina posiada aktualny PGN ale nie podejmowano działań w tym zakresie

Gmina Stare Czarnowo

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Stare Czarnowo został opracowany i przyjęty Uchwałą NR X/76/2015 RADY GMINY STARE CZARNOWO z dnia 7 września 2015 r. w sprawie przyjęcia i wdrożenia do realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Stare Czarnowo, opracowanego w ramach realizacji projektu pod nazwą: „Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego”. W wyniku zmian w harmonogramie rzeczowo-finansowym przedmiotowego dokumentu, polegających na uszczegółowieniu nazw inwestycji, sposobów ich finansowania, a także wpisaniu nowych inwestycji planowanych przez Gminę Stare Czarnowo i innych beneficjentów dokument został zaktualizowany Uchwałą Nr XX/164/2016 Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 23 września 2016 r. w sprawie zmiany Uchwały NR X/76/2015 Rady Gminy Stare Czarnowo z dnia 7 września 2015 r. w sprawie przyjęcia i wdrożenia do realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Stare Czarnowo, opracowanego w ramach realizacji projektu pod nazwą: „Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego” Podstawą formalną opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Stare Czarnowo była umowa pomiędzy Stowarzyszeniem Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SSOM), a firmą ATMOTERM S.A., zawarta w dniu 17.11.2014 r., wynikająca z realizacji przez SSOM opracowania pn. „Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego” obejmujący opracowanie dokumentów strategicznych dla 12 gmin. Wysokość składki odprowadzona na rzecz Stowarzyszenia wyniosła 5 500,00 zł. Aktualizacja opracowana została przez pracowników Urzędu Gminy.

Gmina Trzcińsko - Zdrój

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Trzcińsko-Zdrój został opracowany w 2016 roku.
Uchwała Nr XXIV/210/2016 Rady Miejskiej w Trzcińsku-Zdroju z dnia 28 listopada 2016 r.

Gmina Widuchowa

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Widuchowa został opracowany w 2016 roku.
Uchwała Nr XIV/142/2016 w sprawie przyjęcia "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Widuchowa".

Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej:

- wymiana kotła c.o. w kotłowni Ośrodka Zdrowia w Krzywiniu, Widuchowska 2, 74-121 Krzywini - 17.10.2018 r. – środki własne (budżet gminy) - 9.795,00 zł;
- wymiana kotła c.o. PER-ECO KSP, w Gminnym Przedszkolu w Widuchowej, ul. Tatrzańska 20, 74-120 Widuchowa 14.10.2017 r. – środki własne (budżet gminy) -10.800,00 zł;

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego.

Zadanie - Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Gmina Banie

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Cedynia

Dnia 24 sierpnia 2017 r. Burmistrz Cedyni wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia – budowa farmy fotowoltaicznej na działkach nr 70/4, 64/40 obręb Radostów oraz na działce 277 obręb Golice, gmina Cedynia, powierzchnia pod inwestycję ok. 4 ha. Burmistrz Cedyni wszczął postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (postępowania zakończone już po 31.12.2018 r., zostały wydane pozytywne decyzje):

- 26 września 2018 r. wszczęte postępowanie w sprawie farmy fotowoltaicznej na działce nr 148, obręb Czachów, powierzchnia pod inwestycję ok. 5,5 ha;
- 6 listopada 2018 r. wszczęte postępowanie w sprawie farmy fotowoltaicznej na działce nr 173, obręb Radostów, powierzchnia pod inwestycję ok. 5 ha;
- 9 listopada 2018 r. wszczęte postępowanie w sprawie farmy fotowoltaicznej na działkach nr 150/1 i 150/2, obręb Radostów, powierzchnia pod inwestycję ok. 3,57 ha,

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- 29 listopada 2018 r. wszczęte postępowanie w sprawie farmy fotowoltaicznej na działkach nr 277 i 251/3 obręb Golice, powierzchnia pod inwestycję ok. 2,5 ha (w sąsiedztwie inwestycji z 2017 r. - na działkach nr 70/4, 64/40 obręb Radostów oraz na działce 277 obręb Golice, gmina Cedynia, powierzchnia pod inwestycję ok. 4 ha).

Gmina Chojna

Gmina Chojna zadeklarowała pomoc mieszkańcom gminy w przygotowaniu wniosków do programu „Czyste Powietrze” w ramach, którego można starać się o dofinansowanie m.in. mikroinstalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych.

Gmina Gryfino

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Moryń

- W latach 2017-2018 realizowano wykorzystanie nowoczesnych i energooszczędnych technologii w przedsiębiorstwach; Zadanie realizowane na bieżąco zależnie od potrzeb we własnym zakresie.

- Od 06.07.2018 r. - 19.07.2018 r. odbyła wzmożona kontrola zakładów przemysłowych w zakresie spełnienia przez nie wymogów prawnych;

- Przeprowadzono kontrolę z wyjazdem w teren w firmie Trochimiuk Andrzej R.A.J. Stal, ul. Lipowa 14A, 74-503 Moryń. Nie stwierdzono naruszeń. Zadanie nie wchodzi w zakres obowiązków i kompetencji wskazanego w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego,

- Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu kołowego poprzez modernizację ciągów komunikacyjnych znajdujących się na terenie gminy; 167 064,00, w tym dotacja Gminy Moryń 20 000,00 zł,

- Spowolnienie ruchu w miejscowości Moryń w ciągu drogi wojewódzkiej nr 125, ul. Lipowa, poprzez budowę wysepki spowalniającej ruch; sierpień-listopad 2018 r.,

- Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu kołowego poprzez modernizację ciągów komunikacyjnych znajdujących się na terenie gminy,

- 204 037,07 zł - Przebudowa nawierzchni odcinków dróg powiatowych w miejscowości Przyjezierze,

- 144 131,68 zł - Przebudowa nawierzchni odcinków dróg powiatowych w miejscowości Nowe Objezierze,

- 7 510 423,85 zł - Budowa ścieżki rowerowej.

Gmina Mieszkowice

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Stare Czarnowo

Pracownicy urzędu, mieszkańców gminy zainteresowani wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz możliwościami ich dofinansowania, kierowali do WFOŚiGW w Szczecinie. Jednakże gmina nie posiada wiedzy dotyczącej faktycznych ilości takich inwestycji.

Gmina Trzcianko-Zdrój

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Widuchowa

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

4.2. Obszar interwencji: Klimat akustyczny.

Nadmierny hałas w środowisku to niepożądane lub szkodliwe dźwięki spowodowane działalnością człowieka na wolnym powietrzu, a także hałas emitowany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej. Na terenie powiatu gryfińskiego natężenie hałasu w ostatnich latach znacznie wzrasta jest to spowodowane rozwojem komunikacji drogowej. Pozostałymi źródłami hałasu w powiecie są: przemysł, transport kolejowy, imprezy masowe. Najbardziej narażonym obszarem na powyższe źródła hałasu jest miasto Gryfino, głównie ze względu na natężenie ruchu drogowego i istniejące zakłady przemysłowe. Wskaźnikiem oceny hałasu jest, przyjęty zgodnie z ustawą, równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB). Poziom ten stanowi uśrednioną wartość w odniesieniu do pory doby (dzień od 6.00 do 22.00 lub noc od 22.00 do 6.00).

Dla wyżej określonego obszaru interwencji zostały wyznaczone następujące cele do osiągnięcia, których wyznaczono konkretne zadania.

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu.

Zadanie - Ograniczanie hałasu emitowanego przez środki komunikacyjne poprzez wprowadzenie zieleni izolacyjnej wzdłuż uciążliwych ciągów komunikacyjnych położonych bezpośrednio przy zabudowie mieszkaniowej.

Gmina Banie

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Cedynia

Zadanie było realizowane na terenie gminy Cedynia przez zarządcę dróg wojewódzkich nr 124, 125 i 126, ze względu na brak tytułu prawnego Gminy do terenów w pasie uciążliwych ciągów komunikacyjnych. Należy nadmienić, że właściciele nieruchomości położonych przy ciągach komunikacyjnych dokonują nasadzeń zieleni izolacyjnej we własnym zakresie.

Gmina Chojna

Zadanie nie było realizowane.

Gmina Gryfino

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Moryń

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Mieszkowice

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Stare Czarnowo

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Trzcianko-Zdrój

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Widuchowa

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Powiat Gryfiński

Rok 2016:

Powiat dokonał nasadzeń zastępczych w ramach zobowiązań wynikających z decyzji Wójta/Burmistrza zezwalających Zarządowi Powiatu na usunięcie drzew w ramach przebudowy dróg lub z uwagi na zły stan zdrowotny.

Tabela 6. Wykaz nasadzeń wykonanych przez Powiat Gryfiński na terenie poszczególnych Gmin w roku 2016.

Lp.	Gmina	Lokalizacja	Asortyment robót
1	Mieszkowice	DP1413Z Goszków – Białęgi w m. Goszków	15 szt. drzew gatunku lipa drobnolistna w m. Goszków
2	Banie	DP1371Z Sosnowo – Banie za Baniami w kierunku Sosnowa	4 szt. lipa drobnolistna, obwód na wys. 100 cm 12 cm, na odcinku Banie – Sosnowo
3	Banie	DP1373 Banie – Kunowo w m. Kunowo	6 szt. lipa drobnolistna, obwód na wys. 100 cm 10 cm w Kunowie
4	Gryfino	DP1357Z Daleszewo – Chlebowo odc. Daleszewo –	8 szt. lipa drobnolistna obwód na wys. 100 cm 8 cm na odc. Daleszewo –

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

		Stare Brynki	Stare Brynki
5	Chojna	DP1457Z ul. Słowiańska w Chojnie	4 szt. lipy drobnolistnej, obwód na 100cm 7 cm na ul. Słowiańskiej w Chojnie
6	Banie	DP1375Z Swobnica – granica powiatu w Swobnicy i Dłusku Gryfińskim	6 szt. drzew gatunku dąb szypułkowy, obwód na 100 cm 12 cm, z czego: 2 szt. w działce 243 obręb Dłusko Gryfińskie, 4 szt. w działce 556 obręb Swobnica
7	Gryfino	DP15478Z Radziszewo – Gardno na odc. Gardno – Wysoka Gryfińska	16 szt. drzew gatunku lipa drobnolistna, obwód na 100 cm 12 – 18 cm na odc. Gardno – Wysoka Gryfińska
8	Gryfino	DP1357Z Daleszewo – Chlebowo odc. Daleszewo – Stare Brynki	8 szt. lipa drobnolistna obwód na wys. 100 cm 8 cm na odc. Daleszewo – Stare Brynki
9	Widuchowa	DP1356Z Gryfino – Linie ul. Armii Krajowej w Gryfinie	6 szt. drzew gatunku lipa drobnolistna, obwód na 100cm 10 cm na ul. Armii Krajowej w Gryfinie
			Razem: 73 szt.

Rok 2017:

Powiat dokonał nasadzeń zastępczych w ramach zobowiązań wynikających z decyzji Wójta/Burmistrza zezwalających Zarządowi powiatu na usunięcie drzew w ramach przebudowy dróg lub z uwagi na zły stan zdrowotny.

Tabela 7. Wykaz nasadzeń wykonanych przez Powiat Gryfiński na terenie poszczególnych Gmin w roku 2017.

Lp.	Gmina	Lokalizacja	Asortyment robót
1	Gryfino	DP1361Z Daleszewo – Czepino w Żabnicy	28 szt. lipy drobnolistnej o obwodzie na 100 cm 10-14cm w działce 64 obręb Czepino

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

2	Gryfino	DP1357Z Daleszewo – Chlebowo na odc. Daleszewo – Stare Brynki	19 szt. lipy drobnolistnej o obwodzie na 100 cm 10-12cm w działce 308 obręb Daleszewo i w działce 22 obręb Stare Brynki na odc. Daleszewo – Stare Brynki
3	Gryfino	DP1356Z Gryfino – Linie (ul. Armii Krajowej w Gryfinie)	52szt. głóg dwuszyjkowy o obwodzie na 100 cm 10-12cm w działce 380 Gryfino – ul.Armii Krajowej w Gryfinie
4	Gryfino	DP1356Z Gryfino – Linie na odc. Dołgie – Sobiemyśl	4 szt. lipy drobnolistnej o obwodzie na 100 cm 10-12cm w działce 24/1 obręb Sobiemyśl na odc. Dołgie Sobiemyśl
5	Gryfino	DP1548Z Radziszewo – Gardno na odc. Gardno – Wysoka Gryfińska	9 szt. lipa drobnolistna o min obwodzie na 100 cm 10-12cm w działce 53/1 obręb Wysoka Gryfińska na odc. Gardno – Wysoka Gryfińska
6	Chojna	DP1401Z Chojna – Białęgi w Czartoryi	5 szt. lipy drobnolistnej, obwód na 100 cm 5 cm, na działce 213 w m. Czartoryja
7	Chojna	DP1388Z Strzelczyn – Chojna obr. Kamienny Jaz	6 szt. lipy szerokolistnej, obwód na 100 cm 5 cm przed Kamiennym Jazem
8	Banie	DP1374Z Baniewice – Chojna przed m. Swobnica	4 szt. buk zwyczajny o obwodzie na 100 cm 12 cm, w działce 598 przed Swobnicą.
9	Moryń	DP1409Z Warnice – Stare Łysogórki	4 szt. lipy drobnolistnej o obwodzie na 130 cm 6-8 cm w Moryniu droga w kierunku Starych Łysogórek
			Razem: 131 szt.

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

Rok 2018:

Powiat dokonał nasadzeń zastępczych w ramach zobowiązań wynikających z decyzji Wójta/Burmistrza zezwalających Zarządowi Powiatu na usunięcie drzew w ramach przebudowy dróg lub z uwagi na zły stan zdrowotny.

Tabela 8. Wykaz nasadzeń wykonanych przez Powiat Gryfiński na terenie poszczególnych Gmin w roku 2018.

Lp.	Gmina	Lokalizacja	Asortyment robót
1	Gryfino	DP1361Z Daleszewo – Czepino	28 szt. lipy drobnolistnej o min. obwodzie na 100 cm 10-14cm w działce 64 obręb Czepino.
2	Gryfino	DP1357Z Daleszewo – Chlebowo (odc. Daleszewo – Stare Brynki)	19 szt. lipy drobnolistnej o min. obwodzie na 100 cm 10-12cm w działce 308 obręb Daleszewo lub w działce 22 obręb Stare Brynki.
3	Gryfino	DP1356Z Gryfino – Linie (ul. Armii Krajowej w Gryfinie)	52 szt. głogu min obwodzie na 100 cm 10-12cm w działce 380 Gryfino – ul.Armii Krajowej.
4	Gryfino	DP1356Z Gryfino – Linie (odc. Dołgie – Sobiemyśl)	4 szt. lipy drobnolistnej o min. obwodzie na 100 cm 10-12cm w działce 24/1 obręb Sobiemyśl.
5	Gryfino	DP1548Z Radziszewo – Gardno odc. Gardno – Wysoka Gryfińska	9 szt. lipy drobnolistnej o min obwodzie na 100 cm 10-12cm w działce 53/1 obręb Wysoka Gryfińska.
			Razem - 112 szt.

Lp.	Gmina	Lokalizacja	Asortyment robót
1	Trzcieńsko-Zdrój	DP1401Z Chojna – Białęgi w Czartoryi	5 szt. lipy drobnolistnej, obwód na 100 cm min 5 cm, na działce 213 w m. Czartoryja.
2	Chojna	DP1388Z Strzelczyn – Chojna obr Kamienny Jaz	6 szt. lipy szerokolistnej, obwód na 100 cm min 5 cm w dz. dr. 220 obręb Kamienny Jaz.
3	Banie	DP1374Z Baniewice – Chojna przed m. Swobnica	4 szt. buka zwyczajneg o min obwodzie na 100 cm 12 cm,

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

			w działce 598 Swobnica.
4.	Moryń	DP1409Z Warnice – Stare Łysogórki	4 szt. lipy drobnolistnej w drodze w kierunku Starych Łysogórek (poza terenem zabudowanym Moryń) o min obwodzie na 130 cm 6-8 cm.
			Razem - 19 szt.

Zadanie - Ochrona mieszkańców przed hałasem z instalacji przemysłowych poprzez wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu.

Powiat Gryfiński

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska w przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu, Starosta wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu. Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Gryfinie na podstawie pisma Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Szczecinie dotyczącego uciążliwości hałasowych związanych z funkcjonowaniem podmiotów gospodarczych na działce nr 58/6 obręb Gardno przeprowadził oględziny w terenie. Na przedmiotowej działce prowadziły działalność cztery podmioty gospodarcze. Jednym z nich była firma zajmująca się pelletyzacją materiałów sypkich. Do pisma Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie dołączył sprawozdanie wykonania w 2017 roku badania hałasu w porze dnia i nocy w ww. zakładzie. Na podstawie otrzymanych wyników nie stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu.

W dniu oględzin na podstawie obserwacji nie stwierdzono negatywnego oddziaływania na środowisko w zakresie hałasu pozostałych podmiotów prowadzących działalność.

Wobec powyższego oraz z uwagi na brak innych skarg Starosta nie wydał decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu.

4.3. Obszar interwencji: Promieniowanie elektromagnetyczne

Zagadnienia z zakresu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym zawarte są w ustawach: Prawo ochrony środowiska, Prawo budowlane i Planowanie

i zagospodarowanie przestrzenne. Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych (PEM) prowadzone są w cyklu trzyletnim zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U Nr 221, poz. 1645). Badania prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. Z punktu widzenia ochrony środowiska i zdrowia człowieka najistotniejszym w zakresie promieniowania elektromagnetycznego jest promieniowanie niejonizujące, które obejmuje pola elektromagnetyczne w przedziale od 0 do 300 GHz. Podstawowymi źródłami tego rodzaju pól, na terenie powiatu gryfińskiego, są stacje bazowe telefonii komórkowej. Promieniowanie elektromagnetyczne generowane jest przez anteny stacji podczas ich pracy, a częstotliwość emitowanych pól wynosi maksymalnie 2100 GHz. Na terenie powiatu gryfińskiego zgłoszonych jest około 190 stacji bazowych telefonii komórkowej. Dla wyżej określonego obszaru interwencji zostały wyznaczone następujące cele do osiągnięcia, których wyznaczono konkretne zadania.

Cel: Ochrona przed oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego.

Zadanie - Monitoring obecnych i nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

WIOŚ

W latach 2016-2018 zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020, wykonane zostały pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w środowisku, w przedziale częstotliwości od 3 MHz do 3000 MHz w 9 miejscowościach na terenie powiatu gryfińskiego (tabela 9, rysunek 2).

Tabela 9. Punkty pomiarowe na terenie powiatu gryfińskiego w latach 2016-2018.

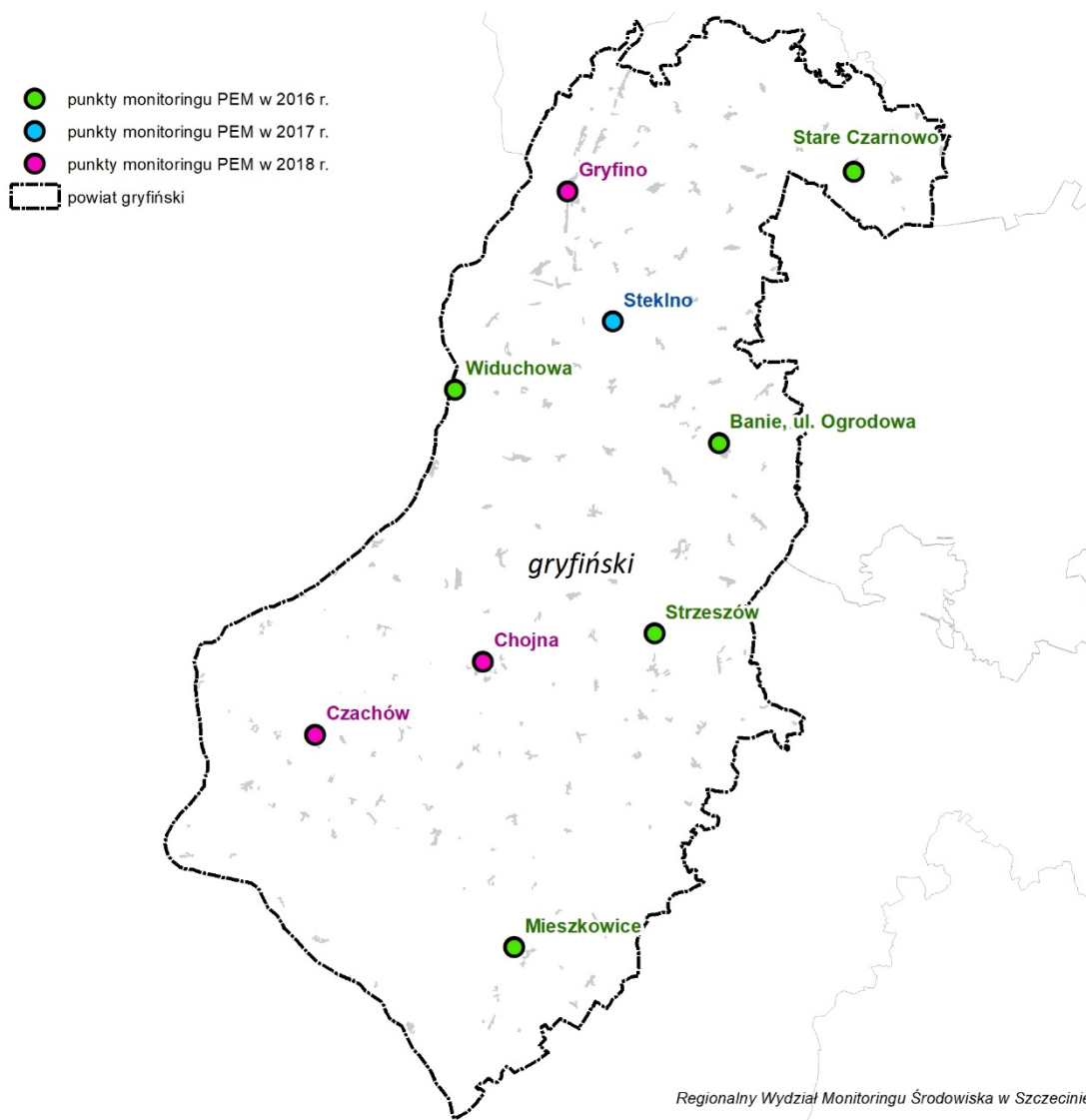
Lp.	Rok badania	Nazwa jednostki terytorialnej, na obszarze której jest zlokalizowany punkt pomiarowy (miasto, powiat, gmina, wieś)	Współrzędne geograficzne punktu pomiarowego (WGS84)	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości	niepewności pomiarów
-----	-------------	--	---	---	----------------------

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

			długość geograficzna λ E	szerokość geograficzna ϕ N	skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycz nego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego [V/m]	
1	2016	Mieszkowice, ul. Przemysłowa / Księcia Poniatowskiego	14.482	52.789	0,31	0,08
2	2016	Banie, ul. Ogrodowa	14.658	53.105	0,54	0,08
3	2016	Widuchowa, ul. Grunwaldzka	14.386	53.128	0,13	0,01
4	2016	Strzeszów	14.604	52.986	0,64	0,09
5	2016	Stare Czarnowo, ul. Szczecińska	14.779	53.276	0,22	0,02
6	2017	Steklno , gmina Gryfino	14.543	53.176	0,35	0,03
7	2018	Chojna, ul. Piekarska	14.432	52.962	0,77	0,19
8	2018	Gryfino, ul. Bolesława Chrobrego/1 Maja	14.489	53.254	1,23	0,3
9	2018	Czachów	14.267	52.911	0,2	0,05

Zmierzone wartości były znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r., Nr 192, poz. 1883).

Rysunek 2. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu PEM na terenie powiatu gryfińskiego

Zgodnie art. 124 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity - Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności. W 2018 roku nie odnotowano nowych terenów, na których wartości pól elektrycznych przekraczają poziomy dopuszczalne według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie *dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów*

sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r., Nr 192, poz. 1883). Rejestr dostępny jest na stronie internetowej WIOŚ w Szczecinie (www.wios.szczecin.pl).

Dla obszarów sąsiadujących z linią elektroenergetyczną 220 kV Krajnik-Glinki, na których stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych PEM, kontynuowane jest postępowanie w przedmiotowej sprawie. W dniu 22 kwietnia 2016 r. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wydał decyzję zmieniającą decyzję WRiOŚ/III/IB/7634/1-7/08 z dnia 16 czerwca 2009 r., dotyczącą zmiany terminu z dnia 31 stycznia 2014 r. na dzień 31 grudnia 2020 r. wykonania obowiązku ograniczenia pola elektrycznego w miejscach dostępnych dla ludzi oraz na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, emitowanego z linii elektroenergetycznej 220 kV Krajnik-Glinki do poziomów dopuszczalnych. Przy zmianie decyzji Marszałek wziął pod uwagę fakt, iż linia Krajnik-Glinki zasila znaczną część aglomeracji szczecińskiej. Wykonane zostały także pomiary pola elektromagnetycznego na posesjach wskazanych nieruchomości, które nie wykazały przekroczeń na tych obszarach.

Powiat Gryfiński

Rok 2016:

Zgodnie z art. 152 ustawy Prawo Ochrony Środowiska Starosta Gryfiński przyjął 8 zgłoszeń oraz 46 zmian do zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne – stacje bazowe telefonii komórkowej.

Rok 2017:

Zgodnie z art. 152 ustawy Prawo Ochrony Środowiska Starosta Gryfiński przyjął 15 zgłoszeń oraz 31 zmiany do zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne – stacje bazowe telefonii komórkowej.

Rok 2018:

Zgodnie z art. 152 ustawy Prawo Ochrony Środowiska Starosta Gryfiński przyjął 9 zgłoszeń oraz 43 zmiany do zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne – stacje bazowe telefonii komórkowej.

4.4. Obszar interwencji: Zasoby i jakość wód.

Sieć hydrologiczną powiatu gryfińskiego tworzy rzeka Odra Wschodnia i Zachodnia wraz z jej dopływami tj. rzeką Kurzycą, rzeką Słubią, rzeką Rurzycą, rzeką Tywą, rzeką Płonią. Monitoring wód ma na celu pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych i stanie wód podziemnych oraz o stanie wód obszarów chronionych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Badania i oceny stanu wód dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Do najistotniejszych problemów dotyczących ochrony wód w Polsce należą kształtowanie stosunków wodnych oraz ochrona przed powodzią, a także jakość wód. Realizowane są prace mające na celu ograniczenie zagrożenia dla wód jakie stanowi odprowadzenie do nich substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Na obszarze powiatu gryfińskiego występują przestrzenne, liniowe i punktowe ogniska zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych. Głównym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych jest niedostatecznie uregulowana gospodarka wodno – ściekowa, przede wszystkim na terenach wiejskich. Wpływ na to mają zrzuty nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych oraz nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na terenach nieskanalizowanych, z których odbywa się infiltracja związków chemicznych do wód podziemnych. Wpływa to na złą jakość wód i jest przyczyną postępującej eutrofizacji rzek. Dla wyżej określonego obszaru interwencji zostały wyznaczone następujące cele do osiągnięcia, których wyznaczono konkretne zadania.

Cel: Racjonalizacja korzystania z wód.

Zadanie - Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu zmniejszenie zużycia wody do celów socjalno-bytowych i produkcyjnych.

Gmina Banie

Działania nie były podejmowane.

Gmina Cedynia

Działania edukacyjne są prowadzone w ramach programu zajęć szkolnych, nie bezpośrednio przez Gminę, lecz poprzez placówki edukacyjne. Jeśli chodzi o osoby dorosłe, zużycie na cele socjalno-bytowe jest na chwilę obecną na niewielkim poziomie, ponieważ to względu

ekonomiczne nakazują zmniejszenie zużycia wody. Na terenie gminy Cedynia nie odbywa się zużycie wody na cele produkcyjne (jedynie w gospodarstwach rolnych).

Gmina Chojna

Działania nie były podejmowane.

Gmina Gryfino

Działania nie były podejmowane.

Gmina Moryń

Działania nie były podejmowane.

Gmina Mieszkowice

Działania nie były podejmowane.

Gmina Stare Czarnowo

Działania nie były podejmowane.

Gmina Trzcińsko-Zdrój

Działalność edukacyjna w szkołach.

Gmina Widuchowa

Działania nie były podejmowane.

4.5.Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.

Mieszkańcy powiatu gryfińskiego zaopatrywani są w wodę do celów bytowych i gospodarczych z komunalnych ujęć wody. W wyniku przeprowadzonych badań jakości wody w powiecie gryfińskim przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gryfinie w latach 2016 – 2018 wynika, że woda podawana do sieci z wodociągów publicznych wymienionych powyżej była przydatna do spożycia przez ludzi.

Jednakże jakość dostarczanej wody pitnej w powiecie nie jest zadowalająca. Dostarczana woda nie spełnia wymagań pod względem parametrów fizykochemicznych.

Natomiast siecią kanalizacyjną na terenie powiatu gryfińskiego zajmują się następujące podmioty: Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o. o. w Goleniowie, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Cedyni, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Chojnie, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Gryfinie, Zakład Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Mieszkowicach, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

w Moryniu, Przedsiębiorstwo Usług Wodnych i Sanitarnych Sp. z o. o. w Nowogardzie, Zakład Komunalny Trzcińsko - Zdrój, Zakład Gospodarki Komunalnej w Widuchowej. Obecny stan skanalizowania miejscowości w gminach powiatu gryfińskiego jest niezadawalający. Gminy będą musiały podjąć działania w celu poprawy gospodarki ściekowej.

Dla wyżej określonego obszaru interwencji zostały wyznaczone następujące cele do osiągnięcia, których wyznaczono konkretne zadania.

Cel: Poprawa skuteczności zaopatrzenia w wodę.

Zadanie – dalszy rozwój oraz modernizacja sieci wodociągowej na terenie gmin powiatu gryfińskiego.

Gmina Banie

Przełożenie sieci wodociągowej w m. Banie na ul. Sienkiewicza 273 mb. Koszt realizacji 80.000 zł ze środków własnych.

Gmina Cedynia

Zadanie nie było realizowane.

Gmina Chojna

Zadanie nie było realizowane.

Gmina Gryfino

Zadania realizowane w okresie od 2016 r. do 2018 r. zgodnie ze Sprawozdaniami z wykonania budżetu Gminy Gryfino za 2016 r., 2017 r. i 2018 r. udostępnione w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Gryfino (Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, gospodarka ściekowa i ochrona wód, wydatki majątkowe). Zadania wynikające z harmonogramu rzeczowo-finansowego PGN zakończone lub w trakcie realizacji. Koszty inwestycji w 2016: 490.207,05 zł, w 2017: 838.150,58 zł, w 2018: 443.831,09 zł (finansowanie ze środków zewnętrznych unijnych i krajowych oraz ze środków własnych).

Gmina Moryń

Na obszarze gminy Moryń zlokalizowanych jest 7 stref ochronnych ujęć wód podziemnych, z czego 6 stref ustanowionych dla 6 ujęć obejmuje wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ujęcia, a 1 strefa obejmuje zarówno teren ochrony pośredniej jak i teren ochrony bezpośredniej wiejskiego ujęcia wody w Moryniu. Strefy są monitorowane na bieżąco.

W roku 2017 Dyrektor RZGW w Szczecinie ustanowił w drodze rozporządzenia jedną strefę ochronną ujęcia wody podziemnej. Dwie strefy zostały zaktualizowane.

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

W 2018 r. Dyrektorzy Zarządów Zlewni zobligowani zostali do ustanowienia stref ochronnych ujęć wód zawierających teren ochrony wyłącznie bezpośredniej ujęcia. W roku 2018 zostało wydanych 480 decyzji ustanawiających taką strefę. Zadania zrealizowane w ramach działalności statutowej ze środków własnych.

„Usługa kompleksowa – eksploatacja, obsługa i konserwacja urządzeń melioracji wodnych podstawowych wraz z odcinkowym utrzymaniem koryt cieków naturalnych na terenie województwa zachodniopomorskiego” – w części zamówienia – zadanie nr 6 TO Gryfino (rzeka Słubia i rzeka Kalica. Koszt zadania 86 061,43 zł)

Optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i produkcyjnych. Zadanie realizowane na bieżąco zależnie od potrzeb we własnym zakresie.

Gmina Mieszkowice

Przebudowa odcinka sieci wodociągowej w ciągu ul. Poniatowskiego w Mieszkowicach, koszt 90 000,00 zł, finansowanie z budżetu Gminy Mieszkowice - Wykonanie odcinka sieci wodociągowej w ul. Pogodnej w Mieszkowicach, koszt 150 000,00 zł, finansowanie z budżetu Gminy Mieszkowice.

Gmina Stare Czarnowo

W 2016 r. w ramach modernizacji ul. Słonecznej w miejscowości Stare Czarnowo rozbudowano ok. 400 metrów sieci wodociągowej. Koszt inwestycji wyniósł ok 141 tys. zł.

Tego samego roku dokonano również budowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na ul. Polnej w miejscowości Stare Czarnowo o wartości ok 12 tys. oraz na ul. Cichej w Starym Czarnowie o wartości ok 39 tys. Przy czym ostatnia z inwestycji wykonywana była przy współdziałaniu Przedsiębiorstwa Usług Wodnych i Sanitarnych Sp. z o. o. w Nowogardzie. Koszt Gminy wyniósł ok 18 tys. zł.

W 2017 r. wykonano remont wodociągu na ul. Krótkiej w miejscowości Żeliszawiec. Koszt inwestycji to ok 105 tys. zł.

Gmina Trzcińsko-Zdrój

Nie podejmowano działań w tym zakresie

Gmina Widuchowa

Nie podejmowano działań w tym zakresie

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

Zadanie - Budowa nowych odcinków, modernizacja i konserwacja istniejących odcinków kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu gryfińskiego.

Gmina Banie

W 2016 r. wykonano:

- modernizację sieci kanalizacji sanitarnej w m. Banie na ul. Sienkiewicza 391 mb. Koszt realizacji 122.569 zł ze środków własnych.

W 2017 r. wykonano:

- budowę oczyszczalni ścieków w Babinku 772,3 tys. zł – środki własne, 800 tys.- PROW, całkowity koszt – 1.572, 3 tys. zł,

- budowę sieci kanalizacji sanitarnej w Babinku , 982 tys. – śr. własne, 815, 2 tys. zł -PROW, całkowity koszt 1.797,2 tys. zł.

W 2018 r. wykonano:

- budowę sieci kanalizacji sanitarnej w Babinku – 229 tys. zł – śr. własne.

Gmina Cedynia

Zadanie polegało jedynie na drobnych naprawach istniejącej sieci.

Gmina Chojna

- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa przyłączy kanalizy sanitarnej w ramach zadania inwestycyjnego: Uzbrojenie działek pod budownictwo mieszkaniowe pomiędzy ulicami Odrzańską, Żwirki i Wigury i Narciarską w Chojnie

Data zakończenia robót: 20.10.2016 r.

Szacowana wartość wykonanych robót: ok 40 tys zł

- Budowie kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej wraz z przyłączami w miejscowości Jelenin i Godków

Gmina Gryfino

Zadania realizowane w okresie od 2016 r. do 2018 r. zgodnie ze Sprawozdaniami z wykonania budżetu Gminy Gryfino za 2016 r., 2017 r. i 2018 r. udostępnione w Biuletynie

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

Informacji Publicznej Gminy Gryfino (Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, gospodarka ściekowa i ochrona wód, wydatki majątkowe). Zadania wynikające z harmonogramu rzeczowo-finansowego PGN zakończone lub w trakcie realizacji. Koszty inwestycji w 2016: 490.207,05 zł, w 2017: 838.150,58 zł, w 2018: 443.831,09 zł (finansowanie ze środków zewnętrznych unijnych i krajowych oraz ze środków własnych).

Gmina Moryń

Budowa sieci kanalizacyjnej w Moryniu ul. Wodna- koszt 54.385,94 zł.

Gmina Mieszkowice

Konserwacja w ramach bieżącego użytkowania istniejącej sieci.

Gmina Stare Czarnowo

Jedynym fragmentem nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej był wybudowany w 2016 r. odcinek na ul. Cichej, o którym wspomniano już wyżej.

Gmina Trzcińsko- Zdrój

W 2016 r. przeprowadzona została konserwacja istniejących odcinków kanalizacji sanitarnej, polegająca na czyszczeniu pod ciśnieniem – tereny wiosek.

Gmina Widuchowa

Nie podejmowano działań w tym zakresie

Zadanie - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieskanalizowanych.

Gmina Banie

W 2016 r. wykonano 3 oczyszczalnie przydomowe.

W 2017 r. wykonano 1 oczyszczalnię.

W 2018 r. wykonano 4 oczyszczalnie.

Wybudowano 8 przydomowych oczyszczalni ze środków własnych mieszkańców całkowity koszt to 72. 000 zł .

Gmina Cedynia

Zadanie nie było realizowane w danym okresie.

Gmina Chojna

„Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków sanitarnych na terenie Gminy Chojna - etap IV”, współfinansowana z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, operacje typu „Gospodarka wodno-ściekowa” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii”. Inwestycja polega na budowie 52 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Chojna. Całkowita wartość projektu wynosi 1.630.618,82 zł brutto, w tym wartość dofinansowania wynosi 63,63%, tj. 708.218,00 zł - wartość dofinansowania z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Okres realizacji: 2018-2019.

Gmina Gryfino

W ramach udzielanej dotacji celowej ze środków finansowych gminy gryfino przeznaczonych na finansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na podstawie Uchwały Nr XLVIII/485/18 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji celowej ze środków finansowych Gminy Gryfino przeznaczonych na finansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zmieniona Uchwałą Nr XLIX/495/18 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 26 lipca 2018 r. przyznawane są dotacje na dofinansowanie m.in. zakupu przydomowej biologicznej oczyszczalni ścieków.

W roku 2018 z niniejszych środków zrealizowano budowę 7 szt. oczyszczalni, w 2019 r. realizowanych jest 6 szt. oczyszczalni.

Gmina Moryń

Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieskanalizowanych łącznie zostało wybudowanych 16 oczyszczalni przydomowych, które wykonały osoby fizyczne na koszt własny.

Gmina Mieszkowice

Brak informacji o odejmowanych działaniach w tym zakresie.

Gmina Stare Czarnowo

Budowę przydomowych oczyszczalni ścieków realizują osoby fizyczne w ramach wydatków własnych. Fakt wybudowania oczyszczalni zgłaszają do Urzędu Gminy w celu ujęcia oczyszczalni w ewidencji. Na koniec 2018 r. w gminnej ewidencji widniało 14 oczyszczalni przydomowych.

Gmina Trzcianko - Zdrój

Gmina posiada informację o istnieniu 24 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy, nie posiada informacji o terminie ich budowy oraz o poniesionych kosztach.

Gmina Widuchowa

Zadanie realizowane pn.: „ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Widuchowa oraz wyposażenie stacji uzdatniania wody w Krzywiniu - z udziałem PROW 2014-2020 w ramach operacji typu „Gospodarka wodno- ściekowa”. Łączna kwota realizacji zadania to 683.544,00 zł, przy czym podzielono je na II etapy: I etap to Przydomowe oczyszczalnie ścieków, II etap wyposażenie stacji uzdatniania wody w Krzywiniu-zrealizowany 2019 r. (koszt całkowity 67.815,28 zł. (63,63% środki z Urząd Marszałkowski-20.650,00 zł., pozostała kwota to środki z budżetu gminy). I etap zadania obejmujące budowę 38 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków w takich miejscowościach jak Żarczyn, Kłodowo, Kiełbice, Żelechowo, Dębogóra, Lubicz, Ognica i Marwice. Obecnie wybudowano 20 szt. Zadanie realizowane od 30.05.2017 r. Planowane zakończenie inwestycji październik 2019 r. Koszt realizacji zadania: finansowanie 63,63% z UM-318. 167,00 zł. Pozostała kwota to środki własne gminy. Zadanie to jest jeszcze w trakcie realizacji.

4.6. Obszar interwencji: Gleby

Na terenie powiatu gryfińskiego pokrywa glebowa składa się z dwóch grup glebowych: gleby nieprzekształcone (gleby brunatne, murszowo - torfowe, murszowo- mineralne), gleby przekształcone występują w rejonie jednostek osadniczych oraz pod terenami komunikacyjnymi.

Cel: Rekultywacja terenów zdegradowanych

Zadanie - rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.

Gmina Banie

Zadanie nie było realizowane

Gmina Cedynia

Gmina nie realizuje zadania z własnych środków, a jedynie uczestniczy pośrednio w postępowaniu administracyjnym w sprawie uznania rekultywacji za zakończoną:

- postanowienie z dnia 25.02.16 r. w sprawie pozytywnego zaopiniowania wniosku Szczecińskich Kopalni Surowców Mineralnych S.A. z dnia 28 grudnia 2015 r. o uznanie za zakończoną rekultywacji części nieruchomości wchodzących w skład kopalni Golice, zdegradowanych w wyniku prowadzenia eksploatacji kruszywa naturalnego, stanowiących część działki nr 251/3, obręb Golice o pow. 1,5 ha oraz część działki nr 277, obręb Golice, o pow. 2,4 ha
- postanowienie z dnia 02.06.16 r. w sprawie pozytywnego zaopiniowania uznania za zakończoną rekultywacji części nieruchomości wchodzących w skład kopalni Golice, zdegradowanych w wyniku prowadzenia eksploatacji kruszywa naturalnego przez Szczecińskie Kopalnie Surowców Mineralnych S.A., stanowiących część działki nr 70/4, obręb Radostów o pow. 13,9 ha oraz część działki nr 279/1, obręb Golice, o pow. 2,0 ha.
- postanowienie z dnia 14.12.2016 r. dotyczące przyjęcia bez uwag przedłożonej przez Starostwo Powiatowe w Gryfinie dokumentacji w sprawie uznania za zakończoną rekultywacji części nieruchomości wchodzących w skład kopalni Golice, zdegradowanych w wyniku prowadzenia eksploatacji kruszywa naturalnego przez Szczecińskie Kopalnie Surowców Mineralnych S.A., stanowiących część działki nr 70/4, obręb Radostów, gmina Cedynia o pow. 6,02 ha.

Gmina Chojna

Zadanie nie było realizowane

Gmina Gryfino

Zadanie nie było realizowane

Gmina Moryń

Na terenie Gminy brak jest wyrobisk poeksploatacyjnych.

Gmina Mieszkowice

Brak wyrobisk poeksploatacyjnych na terenie gminy

Gmina Stare Czarnowo

Na terenie Gminy Stare Czarnowo wyrobiska poeksploatacyjne były rekultywowane i zagospodarowywane przez właścicieli działek.

Gmina Trzcianko - Zdrój

W 2018 r. została zakończona rekultywacja fazy technicznej na działkach 27/5 i 27/7, obręb Chełm Górny, gm. Trzcianko -Zdrój, na których prowadzona była eksploatacja kruszywa naturalnego. Do 31.12.2012 r. upłynął termin wykonania fazy biologicznej i docelowo zalesieniem terenu. Źródło finansowania: Pol-Beton Sp. z o.o. z Ognicy.

Gmina Widuchowa

Zadanie nie było realizowane

Powiat Gryfiński

Tabela 10. Wykaz zrekultywowanych wyrobisk poeksploatacyjnych.

	Rok 2016: Wyrobiska poeksploatacyjne uznane przez Starostę za zrekultywowane
1.	częściowo zakończona rekultywacja SKSM Ognica - dz. 587, 579, 580, 581, 618/1
2.	częściowo zakończona rekultywacja SKSM Golice - dz. 251/3, 277
3.	częściowo zakończona rekultywacja SKSM Radostów - dz. 70/4 i Golice dz. 279/1
	Rok 2017: Wyrobiska poeksploatacyjne uznane przez Starostę za zrekultywowane
1.	częściowe zakończenie rekultywacji SKSM Radostów dz. 70/4
	Rok 2018 : Wyrobiska poeksploatacyjne uznane przez Starostę za zrekultywowane
1.	Gmina Trzcianko Zdrój - 3,01 ha
2.	Gmina Stare Czarnowo - 37,3943 ha
3.	Gmina Gryfino - 2,61 ha

Zadanie - rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów na terenie powiatu Gryfińskiego

Gmina Banie

Na terenie Gminy brak jest zamkniętych składowisk odpadów.

Gmina Cedynia

W okresie sprawozdawczym nie miała miejsca rekultywacja składowisk.

Gmina Chojna

Na terenie Gminy Chojna w obrębie geodezyjnym Kaliska znajduje się zrekultywowane składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Okres realizacji zadania trwał od 02.04.2012 r. do 01.03.2015 r. Rekultywacja wysypiska odpadów była dofinansowana ze środków unijnych - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 863 565,55 zł.

Gmina Gryfino

Regularne prowadzenie badań realizowanych w ramach monitoringu poeksploatacyjnego zrekultywowanego składowiska odpadów komunalnych w Gryfinie (działka nr 108 obr. Wełtyń II). Finansowanie własne. Roczny koszt ok. 4000 zł.

Gmina Moryń

Na terenie Gminy brak jest zamkniętych składowisk odpadów.

Gmina Mieszkowice

Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Kurzycko gmina Mieszkowice, okres realizacji zadania 2018 r. do 31.12.2023 r.

Całkowity koszt zadania 147 600,00 zł, w roku 2018 wydatkowano 15 900, 00 zł, finansowanie ze środków Gminy Mieszkowice.

Gmina Stare Czarnowo

Na terenie Gminy Stare Czarnowo brak jest składowisk odpadów.

Gmina Trzcianko - Zdrój

Nie dotyczy

Gmina Widuchowa

W 2018 r. zakończono trwałość projektu pn. „Rekultywacja zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Dębogórze”. Projekt zrealizowano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013. Na terenie gminy nie ma innych składowisk, stąd też zadanie nie jest realizowane.

4.7. Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

W powiecie gryfińskim funkcjonuje system odbierania odpadów niesegregowanych oraz system selektywnego odbierania (tworzywa sztuczne oraz metal, opakowania ze szkła i opakowania z papieru i tektury). Prowadzony jest również odbiór odpadów wielkogabarytowych, odpadów niebezpiecznych, występujących w strumieniu odpadów komunalnych tj. zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii, zużytych opon, przeterminowanych leków. Na terenie powiatu gryfińskiego funkcjonuje Związek Gmin Dolnej Odry z siedzibą w Chojnie w skład którego wchodzi gminy powiatu gryfińskiego takie jak: Moryń, Cedynia, Chojna, Widuchowa, Banie, Stare Czarnowo. Związek przejął od gmin zadania związane z gospodarką odpadami na terenach zamieszkałych. Gminy: Gryfino, Mieszkowice i Trzcianko - Zdrój same realizują zadania związane z gospodarką odpadami na swoim terenie. Powiat gryfiński wchodzi w skład zachodniego regionu gospodarki odpadami - zgodnie z WPGO dla województwa zachodniopomorskiego (stan w 2016 r.), sześć instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych o statusie instalacji regionalnej o łącznej maksymalnej mocy przerobowej części mechanicznej kształtującej się na poziomie 475 000 Mg/rok i części biologicznej na poziomie 207 500Mg/rok.

- Leśno Górne, Tanowo - Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych,
- Dalsze, Myślibórz - instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych,
- Łęczycza - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,
- Szczecin-ul. Ks. Anny 11- Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych,
- Szczecin- instalacja MBP ul. J. Smoleńskiej ps. „Jachna” 3571-005 Szczecin- instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych,
- Nowogard-instalacja MBP Słajsko 3072-200 Nowogard-instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych.

Cel: Racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

Zadanie - zapewnienie właściwego systemu odbioru odpadów komunalnych w tym zwiększenie selektywnej zbiórki odpadów i przekazanie ich do ponownego wykorzystania.

Gmina Banie

Odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych realizowany jest Wykonawcę wyłonionego w przetargu przez Związek Gmin Dolnej Odry

- odbiór odpadów zmieszanych i odpadów z selektywnej zbiórki z nieruchomości odbywa się z częstotliwością co 2 tygodnie

- odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych będących w zasobach gminy realizowany był w latach 2016/2017 przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Gryfinie natomiast w roku 2018 realizowany jest przez Spółkę Gmin Dolnej Odry z częstotliwością co 2 tygodnie.

koszt odbioru i zagospodarowania odpadów z nieruchomości niezamieszkałych wynosił w skali roku: w 2016 r. – 80.394 zł , w 2017 r. 80.394 zł, w 2018 r. - 106.128 zł

Wywóz odpadów gabarytowych przeprowadzany jest na terenie gminy 2 razy w roku, koszt realizacji wywozu w kalkulowany jest w stawkę obowiązującą na terenie gmin należących do Związku (płatność od osoby)

- w 2016 r. odpady zmieszane - 19 zł od osoby, odpady zbierane selektywnie - 15 zł

- w 2017 r. odpady zmieszane - 19 zł od osoby, odpady zbierane selektywnie - 13 zł

- w 2018 r. odpady zmieszane – 21 zł od osoby, odpady zbierane selektywnie – 15 zł

Gmina Cedynia

Gmina Cedynia realizuje zadanie poprzez Związek Gmin Dolnej Odry. Źródło finansowania: środki z opłat mieszkańców za gospodarowanie odpadami komunalnymi, oraz składki roczne płatne z budżetu Gminy Cedynia.

Gmina Chojna

W związku z podjętą uchwałą Nr XIII/95/2015 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 26 października 2015 r. w sprawie wystąpienia Gminy Chojna ze Związku Gmin Dolnej Odry, Gmina Chojna od 01.01.2017 r. samodzielnie wykonuje obowiązki z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi pokrywa

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

w części koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi, które obejmują koszty transportu i unieszkodliwiania odpadów oraz obsługi administracyjnej systemu. Na terenie gminy Chojna działa 5 frakcyjny system odbioru odpadów komunalnych w podziale na: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bio oraz odpady zmieszane. W chwili obecnej wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi z nieruchomości zamieszkałych wynosi 16,00 zł od osoby za odpady selektywne oraz 20,00 zł od osoby za odpady zmieszane. W roku 2017 segregację odpadów zadeklarowało 8.374 osób, 2.225 osób wybrało sposób gromadzenia odpadów jako zmieszany. W roku 2018 8.409 osób zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów, natomiast 2.227 osób wybrało zbieranie odpadów w sposób zmieszany. Miejscem zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu gminy Chojna jest Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych – RIPOK prowadzona przez EKO-MYŚL Spółka z o.o. W okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2018 r. z terenu Gminy Chojna zebrano 800,28Mg odpadów segregowanych oraz 6559,62 Mg odpadów zmieszanych. Całkowity koszt odbioru odpadów wyniósł 3 208 949,82 zł.

Gmina Gryfino

Zadania w powyższym zakresie prowadzone są w sposób ciągły, nieustannie analizowane są możliwości lokalizacji pojemników do segregacji odpadów komunalnych w nowych punktach. W tym celu wykorzystywane są pojemniki stanowiące własność Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Gryfinie jako lidera Konsorcjum obsługującego gminny system gospodarki odpadami komunalnymi, jak również pojemniki gminne – w 2017 r. Gmina zakupiła 18 zestawów 3-pojemnikowych na szkło, papier i tworzywa sztuczne za łączną kwotę 98.013,78 zł. Zadanie zrealizowane, finansowanie własne.

Gmina Moryń

Zadania w imieniu Gminy Moryń wykonuje Związek Gmin Dolnej Odry.

Gmina Mieszkowice

Prowadzenie zbiórki odpadów (papier, tworzywa sztuczne, szkło, metal), przekazanie do ponownego wykorzystania, realizacja w latach 2016, 2017, 2018 ,

- papier i opakowania z papieru - 29,45 Mg+40,04 Mg+28,15 Mg = 97,64 Mg

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- tworzywa sztuczne i opakowania z tworzyw -64,04 Mg+91,20+67,89 = 223,13 Mg

- szkło i opakowania ze szkła – 60,48 Mg+52,77 Mg+68,93 Mg = 182,18 Mg

- metale i opakowania z metali - 0,338 Mg+5,62 Mg+23,24 Mg = 29,20 Mg

Brak danych o kosztach.

Gmina Stare Czarnowo

Gmina Stare Czarnowo od 2003 r. jest członkiem Związku Gmin Dolnej Odry z siedzibą w Chojnie, którego zadaniem jest wykonywanie zadań publicznych w zakresie dotyczącym gospodarki odpadami, w tym unieszkodliwiania odpadów komunalnych oraz organizowanie systemu logistycznego zbiórki odpadów na terenie działania Związku.

Gmina Trzcianko - Zdrój

Na terenie Gminy Trzcianko-Zdrój funkcjonuje zbiórka odpadów selektywnych prowadzona u źródła.

Gmina Widuchowa

Zadanie realizowane jest przez Związek Gmin Dolnej Odry.

ZGDO

Do obszaru Związku Gmin Dolnej Odry należą gminy z terenu powiatu gryfińskiego:

- Banie
- Cedynia
- Moryń
- Stare Czarnowo
- Widuchowa

Na terenie Związku Gmin Dolnej Odry odbierane są odpady z podziałem na frakcje: zmieszane, papier, plastik, szkło. Dwa razy w roku organizowana jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych bezpośrednio spod nieruchomości, ponadto mieszkańcy Związku Gmin Dolnej Odry w sposób ciągły mogą dostarczać odpady do PSZOK zlokalizowanego w Dolicach. Związek Gmin Dolnej Odry zachęca mieszkańców do wyposażania swoich nieruchomości w miejsca do kompostowania, które przyczynią się do zmniejszenia ilości odbieranych odpadów. Od stycznia 2020 r. z terenu Związku Gmin Dolnej Odry będą również odbierane odpady biodegradowalne.

Cel: Realizacja Gminnych Programów usuwania azbestu

Zadanie – Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z terenu powiatu gryfińskiego

Gmina Banie

Nie prowadzono działań związanych usuwaniem i unieszkodliwianiem azbestu.

Gmina Cedynia

Realizacja zadania w sposób ciągły. Źródło finansowania: budżet gminy Cedynia.

W 2017 r. jedna nieruchomość uzyskała dofinansowanie w wysokości 1.494,70 zł.

dla osoby fizycznej -50 % wartości zadania.

W 2018 r. jedna nieruchomość uzyskała dofinansowanie w wysokości 935,75 zł. dla osoby fizycznej- 50 % wartości zadania.

W okresie sprawozdawczym miała miejsce zmiana zasad dofinansowania usuwania azbestu: Uchwała Nr XXXVII/403/2018 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 26 września 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 3 października 2018 r., poz. 4397) oraz Uchwałą Nr XXXVIII/413/2018 Rady Miejskiej w Cedyni z dnia 19 października 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na zadania usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 26 października 2018 r., poz. 4946).

Gmina Chojna

Na terenie gminy Chojna, występują wyroby zawierające azbest. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 poz. 1923), wyroby te są uznawane za odpady niebezpieczne. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKzA) na lata 2009 – 2032, zakłada usunięcie i zutylizowanie azbestu z terenu całego kraju do roku 2032. Gmina Chojna pozyskuje dotacje celowe z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie na realizację programu. Gmina Miejska składa wnioski o dofinansowanie w imieniu osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych. Według danych, na terenie gminy Chojna do tej pory zinwentaryzowano 1 124 706 Mg azbestu. Obecnie, zostało już unieszkodliwione 37 655 Mg, natomiast w granicach analizowanego terenu, nadal pozostaje 1 087 051 Mg azbestu do unieszkodliwienia. Wyroby azbestowe z obszaru gminy Chojna usuwano przy udziale środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Gmina Gryfino

Demontaż, odbiór, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest lub odbiór, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest. Podstawa prawna: uchwała Nr XX/177/12 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu udzielania pomocy finansowej w usuwaniu wyrobów zawierających azbest (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2012 r. poz 1194). Finansowanie własne. Roczny koszt do 20 000 zł brutto.

Gmina Moryń

Dofinansowanie dla mieszkańców na usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest w ramach programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w kwocie 2000,00 zł.

Gmina Mieszkowice

Przeprowadzono inwentaryzację odpadów zawierających azbest na terenie gminy Mieszkowice - planowane unieszkodliwianie odpadów w 2019 r.

Gmina Stare Czarnowo

Gmina Stare Czarnowo uchwaliła program usuwania azbestu w 2008 r. Od tego czasu udało się usunąć wyroby azbestowe o masie ok 385 Mg. Z tego w roku 2017 ok 33 Mg z 13 lokalizacji zgłoszonych przez mieszkańców gminy. Na utylizację azbestu w roku 2017 Gmina Stare Czarnowo wydała ok 18,5 tys. zł z czego otrzymała ok 9,3 tys. zł, zwrotu w formie dotacji z WFOŚiGW w Szczecinie. Szacuje się, że na terenie gminy pozostaje jeszcze ok 200 Mg.

Gmina Trzcianko - Zdrój

Osoby fizyczne składają wnioski o dofinansowanie usunięcia, transportu i utylizacji wyrobów azbestowych, po czym Gmina wystosuje wniosek do WFOŚiGW w Szczecinie. W latach 2016-2018 Gmina nie usunęła żadnej ilości azbestu.

Gmina Widuchowa

W roku 2016 usunięto z terenu Gminy Widuchowa łącznie 60,47 Mg wyrobów zawierających azbest w ramach dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; kwota dotacji 40.369.00 zł. Termin realizacji 18.07.2016 - 30.10.2016 r. zadanie zrealizowano w 100%.

Cel: Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych

Zadanie - Tworzenie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów na terenie powiatu gryfińskiego.

Gmina Banie

Gmina należy do Związku Gmin Dolnej Odry w Chojne, Związek dysponował w latach 2016/2017 punktem selektywnej zbiórki odpadów zlokalizowanym w Kaliskiej koło Chojny natomiast w roku 2018 funkcjonował on w Dolicach.

Gmina Cedynia

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych został utworzony przed 01.01.2016 r., natomiast został zlikwidowany w okresie sprawozdawczym. Najbliższy Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla mieszkańców gminy Cedynia znajduje się w Dolicach. Realizację zadania tworzenia Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych Gmina Cedynia przekazała Związkowi Gmin Dolnej Odry, jednak ze względu na brak odpowiednich środków, zadanie nie zostało zrealizowane.

Gmina Chojna

Na terenie Gminy Chojna znajduje się 1 Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który zlokalizowany jest na działce nr 6/2 w obrębie geodezyjnym Kaliska. W ramach PSZOK-u mieszkańcy mogą bezpłatnie dostarczyć następujące frakcje odpadów: meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, odpady budowlano - remontowe i rozbiórkowe (bez styropianu budowlanego, waty szklanej, papy, płyt i rur azbestowych) stanowiące odpady komunalne, zużyte opony (max 8 sztuk w ciągu roku, PSZOK nie przyjmuje opon pochodzących z działalności rolniczej oraz z pojazdów większych niż pojazdy o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony), tekstylia, farby, kleje, oleje silnikowe, środki ochrony roślin, odpady zielone (liście, skoszona trawa, drobne gałęzie), szkło oraz opakowania ze szkła, papier i tektura oraz opakowania z papieru i tektury, tworzywa sztuczne oraz opakowania z tworzyw sztucznych, metale oraz opakowania z metali np. blach stalowa, aluminium itp.), opakowania wielomateriałowe. W okresie od 01.01.2017 r. do

31.12.2018r. do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przyjęto łącznie 367,36 Mg odpadów. łączny Koszt funkcjonowania PSZOK-u wyniósł 126 549,76 zł.

Gmina Gryfino

Istniejące na terenie Gminy dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych funkcjonują w sposób ciągły od 2013 r.

Gmina Moryń

Zadania w imieniu Gminy Moryń wykonuje Związek Gmin Dolnej Odry z siedzibą w Chojnie.

Gmina Mieszkowice

Nie podejmowano działań w tym zakresie - zbiórka odpadów odbywa się w istniejącym Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów.

Gmina Stare Czarnowo

Na terenie Gminy nie ma PSZOK- u. Obowiązki za Gminę w tej kwestii wypełnia Związek Gmin Dolnej Odry z siedzibą w Chojnie.

Gmina Trzcińsko- Zdrój

PSZOK został utworzony na nieczynnym składowisku odpadów w miejscowości Drzesz.

Gmina Widuchowa

Zadanie nie jest realizowane.

ZGDO

Do końca roku 2016 PSZOK funkcjonował w miejscowości Chojna. Po wystąpieniu ze Związku Gmin Dolnej Odry Gminy Chojna od stycznia 2017 r. do chwili obecnej PSZOK funkcjonuje w miejscowości Dolice. Dostępny jest dla wszystkich mieszkańców gmin członkowskich.

4.8. Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Obszar, na którym leży powiat charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. Można podziwiać wiele zabytków przyrody. Na terenie powiatu funkcjonują różne formy ochrony przyrody – parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo- krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, oraz gatunki chronione. Wśród nich należy wymienić:

- Cedyński Park Krajobrazowy - położony nad Odrą w całości na terenie powiatu gryfińskiego. Zajmuje on powierzchnię 30.850 ha. Powierzchnia otuliny Parku 53.120 ha,

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”- to zwarty kompleks leśny. Całkowita powierzchnia Parku wynosi 9.096 ha, powierzchnia otuliny to 11.842 ha,
- Park Krajobrazowy „ Dolina Dolnej Odry”- to największe w Europie Zachodniej i Środkowej fluwiogeniczne torfowisko niskie z florą i fauną nie spotykaną już w dolinach innych, wielkich rzek europejskich. Powierzchnia parku wynosi obecnie 6.009ha. Otulina zajmuje obszar 1.149ha,
- Rezerwat Przyrody „Bielinek” położony w gm. Cedynia, zajmuje powierzchnię 75,5 ha,
- Rezerwat Przyrody „Olszyna Źródłiskowa” położony w gm. Cedynia, zajmuje powierzchnię 1,00 ha,
- Rezerwat Przyrody „Dolina Świergotki” położony w gm. Cedynia, zajmuje powierzchnię 11,00 ha,
- Rezerwat Przyrody „Wrzosowiska Cedyńskie” położony w gm. Cedynia, zajmuje powierzchnię 71,61 ha,
- Rezerwat Przyrody „Dąbrowa Krzymowska” położony w gm. Chojna, zajmuje powierzchnię 30,44 ha,
- Rezerwat Przyrody „Olszyny Ostrowskie” położony w gm. Chojna, zajmuje powierzchnię 9,5 ha,
- Rezerwat Przyrody „Jeziora Siegniewskie” położony w gm. Mieszkowice, zajmuje powierzchnię 10,41 ha,
- Rezerwat Przyrody „Bukowe Zdroje im. prof. dr hab. Tadeusza Dominika” położony w gm. Stare Czarnowo, zajmuje powierzchnię 205,9 ha,
- Rezerwat Przyrody „Buczynowe Wąwozy im. prof. Floriana Celińskiego” położony w gm. Stare Czarnowo, zajmuje powierzchnię 39,9 4 ha,
- Rezerwat Przyrody „Źródłiskowa Buczyna im. Jerzego Jackowskiego” położony w gm. Stare Czarnowo, zajmuje powierzchnię 121,02 ha,
- Rezerwat Przyrody „ Kołowskie Parowy im. Józefa Lewandowskiego ” położony w gm. Stare Czarnowo, zajmuje powierzchnię 24,01 ha,
- Rezerwat Przyrody „ Trawiasta Buczyna im. prof. Stefana Kownasa ” położony w gm. Stare Czarnowo, zajmuje powierzchnię 78,52 ha,
- Rezerwat Przyrody „ Łąki Storczykowe ” położony w gm. Gryfino,
- Rezerwat Przyrody „ Wysoka Skarpa Rzeki Tywy ” położony w gm. Gryfino,
- Rezerwat Przyrody „ Mszar Gajki” położony w gm. Gryfino,

- Rezerwat Przyrody „Kanał Kwiatowy” położony w gm. Gryfino,
oraz liczne Pomniki Przyrody .

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Zadanie - Ustanawianie nowych form ochrony przyrody takich jak: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo krajobrazowe, użytki ekologiczne, pomniki przyrody.

Gmina Banie

Nie ustanawiano nowych form ochrony przyrody.

Gmina Cedynia

Rada Miejska w Cedyni nie ustanowiła w okresie sprawozdawczym nowych form ochrony przyrody, a jedynie podjęła uchwałę zmieniającą (nr XXXI/319/2017 z dnia 20 grudnia 2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych).

Gmina Chojna

W latach 2016 – 2018 nie ustanawiano nowych form ochrony przyrody.

Gmina Gryfino

W latach 2016 – 2018 nie ustanawiano nowych form ochrony przyrody.

Gmina Moryń

W latach 2016 – 2018 nie ustanawiano nowych form ochrony przyrody.

Gmina Mieszkowice

W latach 2016 – 2018 nie ustanawiano nowych form ochrony przyrody.

Gmina Stare Czarnowo

W latach 2016 – 2018 Gmina Stare Czarnowo nie ustanawiała nowych form ochrony przyrody.

Gmina Trzcińsko-Zdrój

W latach 2016 – 2018 nie ustanawiano nowych form ochrony przyrody.

Gmina Widuchowa

W latach 2016 – 2018 nie ustanawiano nowych form ochrony przyrody.

RDOŚ

Aktualizacje aktów prawnych w sprawie rezerwatów przyrody:

W 2016 roku zaktualizowano następujące akty prawne:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dąbrowa Krzymowska” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 16.02.2016 r., poz. 763),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 lutego 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Słoneczne Wzgórze” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 16.02.2016 r., poz. 767)

W 2017 roku zaktualizowano następujące akty prawne:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bielinek” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 28.08.2017 r., poz. 3569),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Buczynowe Wąwozy im. prof. Floriana Celińskiego” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 18.10.2017 r., poz. 4180),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bukowe Zdroje im. Profesora Tadeusza Dominika” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 17.11.2017 r., poz. 4680),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dolina Świergotki” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 28.08.2017 r., poz. 3570),
- Zarządzenie Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Kołowskie Parowy im. Józefa Lewandowskiego” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 17.11.2017 r., poz. 4679),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Markowe Błota” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 29.08.2017 r., poz. 3580),

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Olszyna Źródłiskowa pod Lubiechowem Dolnym” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 28.08.2017 r., poz. 3566),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Osetno” (Dz. Urz. Woj. zach. z dn. 18.10.2017 r., poz. 4184),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 października 2017 r.
w sprawie rezerwatu przyrody „Trawiasta Buczyna im. prof. Stefana Kownasa” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 18.10.2017 r., poz. 4186),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Źródłiskowa Buczyna im. Jerzego Jackowskiego” (Dz. Urz. Woj. zach. z dn. 18.10.2017 r., poz. 4187),

Zadanie - Opracowanie planów ochrony dla obszarów objętych ochroną prawną

RDOS

Opracowano plany ochrony dla obszarów objętych ochroną prawną w tym:

a) plany ochrony rezerwatów przyrody:

W 2016 roku wykonano:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 grudnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Źródłiskowa Buczyna im. Jerzego Jackowskiego” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 9.12.2016 r., poz. 4935),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 kwietnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Trawiasta Buczyna im. Profesora Stefana Kownasa” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 25.04.2016 r., poz. 1680),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 grudnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Osetno” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 12.12.2016 r., poz. 4977),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

przyrody „Słoneczne Wzgórza” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 11.04.2016 r., poz. 1530),

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 18 października 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Wrzosowiska Cedyńskie im. inż. Wiesława Czyżewskiego” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 21.10.2016 r., poz. 3944),

W 2017 roku wykonano:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 marca 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bukowe Zdroje im. Profesora Tadeusza Dominika” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 23.03.2017 r., poz. 1255),

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dąbrowa Krzymowska” (Dz. U. Woj. Zach. z dn. 10.04.2017 r., poz. 1513),

b) plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

W 2016 roku wykonano:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 grudnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 12.12.2016 r., poz. 4974),

W 2017 roku wykonano:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 sierpnia 2017 r., zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 28.08.2017 r., poz. 3567),

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 4 sierpnia 2017 r., zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 7.08.2017 r., poz. 3458),

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 kwietnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 10.05.2017 r., poz. 2183),

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Wełyńskie PLB320018 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 31.10.2017 r., poz. 4339),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 7 lipca 2017 r., zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Bukowe PLH320020 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 11.07.2017 r., poz. 3075),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 10 sierpnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dziczy Las PLH320060 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 11.08.2017 r., poz. 3501),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Cedyńska PLB320017 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 30.10.2017 r., poz. 4304).

Cel: Edukacja przyrodnicza

Zadanie - Organizacja akcji edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody na terenie powiatu gryfińskiego

Gmina Banie

corocznie organizowane są w Szkołach Podstawowych konkursy

- a) z okazji dnia drzewa
- b) zbieramy nakrętki i pomagamy dzieciom
- c) konkurs przyrodniczo łowiecki leśna przygoda,
- d) dzień ziemi

Gmina Cedynia

Działania edukacyjne są prowadzone w ramach programu zajęć szkolnych, nie bezpośrednio przez Gminę, lecz poprzez placówki edukacyjne. Ponadto działania edukacyjne prowadzone są w ramach organizacji innych imprez, eventów – ogólnie dostępnych dla mieszkańców (np. spotkania integracyjne na świetlicy w Starym Kostrzynku – połączone ze spotkaniami z ornitologiem i działaczem z Fundacji Zielonej Doliny Odry i Warty).

Gmina Chojna

Zadanie nie było realizowane.

Gmina Gryfino

W 2016 r. – koordynacja na terenie Gminy ogólnoswiatowej akcji ekologicznej „Dzień Ziemi 2016” – wywóz odpadów komunalnych zebranych w jej ramach przez uczniów i przedszkolaków, łączny koszt 266,03 zł, zadanie zrealizowane, finansowanie własne,

- w 2016 r. - koordynacja na terenie Gminy ogólnoswiatowej akcji ekologicznej „Sprzątanie Świata 2016” – wywóz odpadów komunalnych zebranych w jej ramach przez uczniów i przedszkolaków, łączny koszt 602,22 zł, zadanie zrealizowane, finansowanie własne (dodatkowo zakupiono worki i rękawice do zbierania odpadów za łączną kwotę 1.528,89 zł),

- w 2016 r. – w ramach akcji edukacyjnej w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi dokonano opracowania materiałów informacyjnych (druku ulotek i tablic) w zakresie właściwej segregacji odpadów, zadanie zrealizowane, łączny koszt 7.205,00 zł, finansowanie własne,

- w 2016 r. – zorganizowano akcję edukacyjną w zakresie utworzenia wraz z uczniami oraz z uczestnictwem lokalnego przedsiębiorcy nowej rabaty z roślinami wieloletnimi – łączny koszt 14.965,40 zł, finansowanie własne, przedsiębiorca zapewnił materiały nasadzeniowe,

- w 2017 r. - koordynacja na terenie Gminy ogólnoswiatowej akcji ekologicznej „Dzień Ziemi 2017” – wywóz odpadów komunalnych zebranych w jej ramach przez uczniów i przedszkolaków, łączny koszt 280,80 zł, zadanie zrealizowane, finansowanie własne,

- w 2017 r. - w ramach akcji edukacyjnej w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi zorganizowano teatralne przedstawienie ekologiczne dla najmłodszych przedszkolaków, łączny koszt 5.000,00 zł, finansowanie własne,

- w 2018 r. – koordynacja na terenie Gminy ogólnoswiatowej akcji ekologicznej „Dzień Ziemi 2018” – wywóz odpadów komunalnych zebranych w jej ramach przez uczniów i przedszkolaków oraz zakup worków i rękawic o łącznym koszcie 896,06 zł, zadanie zrealizowane, finansowanie własne.

Gmina Moryń

Gmina w okresie sprawozdawczym nie prowadziła akcji edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody.

Gmina Mieszkowice

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

W okresie od 01.01.2016 r. do 31.12.2018 r. na terenie Nadleśnictwa Mieszkowice przeprowadzono 167 spotkań w ramach edukacji leśnej społeczeństwa. Tematyka spotkań nawiązywała do prowadzenia zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, która polega m.in. na ochronie przyrody, źródłem finansowania spotkań było Nadleśnictwo Mieszkowice.

Gmina Stare Czarnowo

Akcje edukacyjne w zakresie ochrony przyrody w głównej mierze prowadzone są przez Szkołę w Kołbaczu. Corocznie uczniowie naszej szkoły biorą udział w konkursach takich jak: "Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski" czy „Znam Szczeciński Park Krajobrazowy - Puszcza Bukowa" zajmując czołowe miejsca. Ponadto uczniowie szkoły biorą udział w zajęciach przyrodniczo - ekologicznych i warsztatach ekologicznych.

W 2016r. Zespół Szkół w Kołbaczu zdobył tytuł EKO – Szkoły, a pani wicedyrektor Bogumiła Zawada zdobyła II miejsce i tytuł EKO – NAUCZYCIEL w konkursie organizowanym przez WFOŚiGW w Szczecinie. Ponadto mieszkańcy Gminy Stare Czarnowo corocznie biorą udział w konkursie „Cała gmina w kwiatkach” oraz współpracują z Nadleśnictwem Gryfino w akcjach sadzenia lasu.

Gmina Trzcianko - Zdrój

Konkursy w szkołach. Źródła finansowania – środki własne szkół.

Gmina Widuchowa

Cykliczne akcje związane z Dniem Ziemi i towarzyszące temu konkursy organizowane w Szkole Podstawowej w Widuchowej, Krzywinie oraz Gminnym Przedszkolu w Widuchowej. Finansowane z budżetu gminy.

Nadleśnictwo Chojna

- 2016 r. łącznie 47 spotkań w ramach edukacji leśnej społeczeństwa
- 2017 r. łącznie 44 spotkania w ramach edukacji leśnej społeczeństwa
- 2018 r. łącznie 39 spotkań w ramach edukacji leśnej społeczeństwa

Miejsce rezerwaty przyrodyna terenie Nadleśnictwa, szkółka leśna, miejsce biwakowania Stoki Ostrów, Leśnictwo Łukowice, Leśnictwo Grabowo, placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie, ośrodki szkolno-wychowawcze w zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Chojna.

Opis realizacji zadania – lekcje terenowe w trakcie których Nadleśnictwo wykorzystywało własną infrastrukturę edukacyjno-turystyczna (tablice edukacyjne, ławki, stoły, wiaty).

Nadleśnictwo Dębno

Nie realizowało zadań na terenie powiatu gryfińskiego.

Nadleśnictwo Gryfino:

ROK 2016

Wydarzenie edukacyjne – Finał XXII edycji konkursu „Znam Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”.

1. Konkurs: „Znam Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa” organizowany wspólnie z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego. Konkurs skierowany jest do uczniów szkół podstawowych klas V - VI oraz do uczniów gimnazjów. Uczniowie szkół zgłoszonych do konkursu uczestniczą w zajęciach organizowanych przez pracowników Nadleśnictwa Gryfino i ZPKWZ, które odbywają się na terenie placówek oświatowych a także w zajęciach terenowych mających miejsce w „Puszczy Bukowej”. Podczas finału konkursu trzyosobowe reprezentacje zgłoszonych szkół rywalizowały ze sobą w trakcie rozwiązywania testu. W dalszym etapie wyłonieni finaliści wykazywali się wiedzą w zadaniach specjalnych, przygotowanych przez pracowników Nadleśnictwa Gryfino. Test oraz zadania weryfikowały wiedzę finalistów pod kątem znajomości historii, bogactwa przyrodniczego, elementów turystyki i edukacji a także gospodarki leśnej prowadzonej na terenie Puszczy Bukowej. Zmaganiom towarzyszył konkurs plastyczny na najlepszy plakat poświęcony zadaniom służby parku krajobrazowego i służby leśnej.

2. Konkurs organizowany był przy wsparciu finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Wydarzenie promocyjne – W sąsiedztwie trzech Puszczy – 20-lecie LKP „Puszcze Szczecińskie”

1. Obchody 20-lecia istnienia Leśnego Kompleksu Promocyjnego "Puszcze Szczecińskie" zorganizowane 25 czerwca 2016 r. stały się doskonałą okazją do przybliżenia odwiedzającym specyfiki "trzech puszczy" sąsiadujących ze szczecińską aglomeracją. Organizatorami leśnego pikniku rodzinnego byli: Nadleśnictwo Gryfino, Nadleśnictwo Kliniska, Nadleśnictwo Trzebież, Lasy Miejskie Miasta Szczecin, Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny „Świdwie”. Na stoiskach tematycznych dedykowanych specyfice zrównoważonego gospodarowania na

terenie Puszczy Bukowej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej prezentowane były zagadnienia omawiające wieloaspektowość gospodarki leśnej w ujęciu „od nasiona do produktu finalnego - drewna”. Uczestnicy zabawy mieli możliwość zapoznania się ze specyfiką i walorami użytkowymi drewna poszczególnych gatunków lasotwórczych, samodzielnego posadzenia namiastki młodego lasu, zainicjowania młodego pokolenia drzew poprzez wysiew nasion, poznania tajników pomiarów i manipulacji surowca drzewnego. Dużym powodzeniem cieszyło się stoisko prezentujące zagadnienia związane z udostępnianiem turystycznym i możliwościami realizacji różnych form aktywności na obszarze trzech puszczy. Piknikowi towarzyszył konkurs, a zadaniem jego uczestników było zdobywanie wiedzy w oparciu o zadania przygotowane na poszczególnych stoiskach. Dodatkową atrakcją były niewątpliwie liczne warsztaty edukacyjne oraz gry, zabawy i konkursy - nie tylko dla dzieci. Obchody uświetniały występy sygnalistów myśliwskich oraz szlagiery zespołu Sylwany, którego muzycy są leśnikami.

ROK 2017

1. Konferencja „Puszcza Bukowa – między kulturą, a naturą” – 8 grudnia 2017 r.
2. Historia kształtowania się kultury i osadnictwa na terenie Puszczy Bukowej była tematem pierwszej części konferencji zorganizowanej przez Nadleśnictwo Gryfino w ramach projektu „Puszcza Bukowa – las wielu historii”. Patronat nad wydarzeniem objął Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie Pan Sławomir Wencel. Partnerem było Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Tematyka konferencji stanowiła podsumowanie prac grona ekspertów koordynowanych przez dr Pawła Migdalskiego z Instytutu Historii Uniwersytetu Szczecińskiego i współpracujących w tym roku z nadleśnictwem. W programie spotkania znalazły się ciekawe tematy dotyczące historii kształtowania się kultury i osadnictwa na terenie Puszczy Bukowej od pradziejów poprzez średniowiecze do czasów współczesnych. Tematami referatów były:
  - "Obraz Gór Bukowych w świetle dawnej kartografii" - dr hab. Radosław Skrycki, prof. US (Uniwersytet Szczeciński)
  - "Wykarczować, zaorać, zasiedlić. Puszcza Bukowa w gospodarce cystersów kołbackich w średniowieczu" - dr Rafał Simiński (Uniwersytet Szczeciński)
  - "Osadnictwo pradziejowe na terenie Puszczy Bukowej" - dr Agnieszka Matuszewska (Uniwersytet Szczeciński)
  - "Krajobrazy archeologiczne Puszczy Bukowej" - dr Grzegorz Kiarszys (Uniwersytet

Szczeciński)

- "Wczesno i późnośredniowieczne osadnictwo Gór Bukowych w świetle archeologii"- dr hab. Andrzej Janowski (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk).

Pojawiły się również ciekawe wzmianki o upodobaniach kulinarnych dawnych mieszkańców Puszczy i jej okolic, którzy korzystając z dobrodziejstw tego lasu tworzyli zapomniane już dziś receptury. Produkty, których używali były zaskoczeniem dla niejednego znawcy tematu.

Zupa z pokrzyw, pędy pałki szerokolistnej, wężymord, herbata z macierzanki, chleb z dodatkiem popiołu z drewna bukowego, miodownik to tylko niektóre spośród wielu „puszczańskich specjałów”, które stanowiły smaczny dodatek do referatu dr. Kamila Piotra Szpotkowskiego z Instytutu Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu. O ich walorach smakowych uczestnicy konferencji mieli możliwość przekonać się osobiście w trakcie degustacji będącej zwieńczeniem spotkania. Upominki od „puszczy” znajdują się również w domach zaproszonych gości. Sympatycznym dodatkiem były bowiem soki i syropy z malin, mniszka lekarskiego, kwiatów czarnego bzu i różne gatunki owoców zatopione w miodach. Stanowią one nawiązanie do kuchni cystersów – zakonu, który w początkach XII wieku, lokując swój klasztor w Kołbaczu rozpoczął intensywne i innowacyjne jak na owe czasy zagospodarowywanie obszaru Puszczy Bukowej i terenów z nią sąsiadujących.

Jak podkreślali autorzy wystąpień zagadnienia zaprezentowane w referatach są początkiem wielkiej przygody z „historią historii Puszczy Bukowej”. Kryje ona bowiem wiele ciekawych i niezbadanych jeszcze wątków działalności człowieka na tym obszarze. Ich zgłębianie stanowić będzie przedmiot dalszej, przyszłorocznej współpracy pomiędzy nadleśnictwem, a naukowcami.

Grudniowa konferencja była pierwszą, z dwóch zaplanowanych przez nadleśnictwo w ramach projektu. Zgodnie z tytułem konferencji „Puszcza Bukowa – między kulturą a naturą”, w maju przyszłego roku prezentowane będą zagadnienia związane ze środowiskiem przyrodniczym Puszczy Bukowej i jego racjonalnym użytkowaniem (m.in. geologia, klimat, szata roślinna, siedliska przyrodnicze, gospodarka leśna w przeszłości i obecnie, ciekawe badania naukowe). Części referatowej towarzyszyć będzie wyjazd do Puszczy Bukowej.

ROK 2018

1. Konferencja „Puszcza Bukowa – między Kulturą, a Naturą” część II – 11 maja 2018 r.

O „Naturze Puszczy Bukowej” i racjonalnym użytkowaniu jej zasobów rozmawiano podczas kolejnej konferencji „Puszcza Bukowa – między kulturą, a naturą”, zorganizowanej przez

Nadleśnictwo Gryfino pod patronatem Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie, przy współudziale Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych i Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie.

Tegoroczna, dwudniowa edycja konferencyjnych spotkań z puszcą rozpoczęła się 11 maja b.r. sesją referatową, w której uczestniczyło 140 osób. Za sprawą referatu dr Andrzeja Piotrowskiego z Państwowego Instytutu Geologicznego uczestnicy mieli okazję poznania początków kształtowania się Wzgórz Bukowych i wpływu lodowca na dzisiejszy krajobraz tego obszaru. O klimacie kształtującym roślinność oraz osadnictwo tych ziem opowiadał dr Marcin Szydłowski z Uniwersytetu Szczecińskiego. Niezwykle ciekawa okazała się sesja poświęcona użytkowaniu tutejszych lasów – od czasów nowożytnych po dzień dzisiejszy. Zaskakującymi wynikami swojej pracy nad historią puszczy podzielił się dr hab. Paweł Gut (Akademia Pomorska w Słupsku/Archiwum Państwowe w Szczecinie). Zawierają one liczne szczegóły z dziejów zarządu i gospodarki lasami Wzgórz Bukowych od XVI do XVIII wieku. Precyzyjne dane odnoszące się do kolejnych władających tutejszymi lasami, sposobów pozyskiwania drewna, jego ciekawych sortymentów, kierunków jego migracji, historycznych lokacji leśniczówek i miejsc przerobu drewna, po ówczesne strefy leśnego wypasu inwentarza zaskoczyły niejednego miłośnika puszczy. Nie mniej intrygujące okazały się informacje zaprezentowane przez Cezarego Kujawskiego z Nadleśnictwa Chojna, który podjął się tłumaczenia niezwykle ciekawych archiwaliów udostępnionych Nadleśnictwu Gryfino dzięki uprzejmości Biblioteki Szkoły Wyższej Długofalowego Rozwoju Eberswalde - Bibliothek der Hochschule für nachhaltige Entwicklung Eberswalde oraz Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie. W księgozbiorach obu instytucji odnaleźliśmy bowiem liczne wzmianki o gospodarce leśnej prowadzonej na obszarze Puszczy Bukowej w XIX i XX wieku, w tym cenne referaty ówczesnych leśników i kadry profesorskiej, relacje z wyjazdów terenowych do puszczy, sprawozdania towarzystw leśnych. Wszystkie złożyły się na obraz planowej gospodarki leśnej, prowadzonej tu od ponad 200 lat. Szczegółowe lokalizacje oglądanych wówczas miejsc w puszczy pozwoliły spojrzeć na ten las oczami poprzednich pokoleń leśników. Potwierdziły również zbieżność wielu realizowanych dziś działań w zakresie odnawiania zasobów puszczy czy metod użytkowania jej drzewostanów.

Kontynuacją poprzednich referatów było wystąpienie Grzegorza Majchrzaka (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie), który przybliżył założenia obowiązującego obecnie Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Gryfino na lata 2017-2026 i płynące z niego

uwarunkowania pracy tutejszych leśników. Ten obszerny, poddany konsultacjom społecznym dokument stanowi podstawę realizowanej tu wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Respektuje ona realizację licznych postulatów społecznych, związanych m.in. z zapotrzebowaniem na drewno, potrzebą wypoczynku i rekreacji oraz ochroną zasobów przyrodniczych.

O aspektach użytkowania leśnych siedlisk przyrodniczych puszczy, tendencjach dynamicznych i przemianach roślinności opowiadali dr hab. Paweł Rutkowski (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu) oraz dr Sylwia Jurzyk-Nordlów (UM Świnoujście). Puszcza Bukowa posiada ogromny potencjał w zakresie tworzenia nowych pokoleń lasu. Na większości jej powierzchni odbywa się to poprzez odnowienia naturalne (z samosiewu). O doskonałym charakterze materiału genetycznego puszczańskich buków i badaniach prowadzonych pod kątem zmienności cech adaptacyjnych tego gatunku mówił obecnym na konferencji prof. dr hab. Władysław Barzdajn (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu).

Wyniki reintrodukcji popielicy do lasów Puszczy Bukowej przedstawił dr hab. Mirosław Jurczyszyn (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Projekt zainicjowany został w 2003 roku przez przyrodników z Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody "Salamandra" z Poznania oraz naukowców z Zakładu Zoologii Systematycznej poznańskiego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Popielicom spodobały się tutejsze „warunki mieszkaniowe” i krajobrazy puszczy, co zaowocowało systematycznym powiększaniem się ich populacji. Zaskakującym efektem własnych badań podzieliła się z uczestnikami dr Karolina Bloom (Uniwersytet Szczeciński). Niewiele osób miało bowiem możliwość zapoznania się z palinologią czyli metodą sięgania m.in. do wydarzeń sprzed wieków za pomocą analiz ziaren pyłków zgromadzonych w osadach. „Rekonstrukcja paleośrodowiska z uwzględnieniem działalności Opactwa Cystersów w Kołbaczu na podstawie analizy pyłkowej” dała wiele odpowiedzi na pytanie o życie gospodarującego na tych ziemiach w XII-XVI wieku zakonu cystersów. Zastosowane w badaniach metody analiz pozwoliły na wyodrębnienie najliczniej uprawianych ówczynie gatunków roślin uprawnych oraz składów gatunkowych łąk i pastwisk.

Tradycyjnie już nie zabrakło niespodzianek. Tegorocznym miłym zaskoczeniem był referat Mirka Wacewicza – szczecińskiego legendziarza, kolekcjonera i pasjonata historii Puszczy Bukowej, który dzięki starym pocztówkom i fotografii powędrował wraz z uczestnikami przez XIX puszcze, ukazując charakter uroczysk i miejsc odpoczynku tworzonych przez działające na tym terenie Towarzystwo Miłośników Puszczy Bukowej Buchheide Verrein. Zwieńczeniem

opowieści był słodki poczęstunek - tort z kremem kawowym przygotowany na podstawie oryginalnego przepisu dr Lindtnera – założyciela i dyrektora nieistniejącego już dziś Sanatorium Finkenwalde (późniejszego Bismarckhöhe) położonego w Klęskowie. Przepis został zaczerpnięty z wydanej w 1903 roku książki z propozycjami menu dla kuracjuszy, stworzonej właśnie przez Lindtnera.

Koordynatorem naukowym konferencji był dr. Paweł Migdalski (Uniwersytet Szczeciński), a wszystkie materiały zaprezentowane dotychczas na konferencjach „Puszcza Bukowa – między kulturą, a naturą” ukażą się niebawem drukiem.

Drugiego dnia konferencji (12 maja) Puszcza Bukowa sama zaprezentowała uczestnikom swoje majowe piękno - ukryte w gęstwinie zieleni, krętych urokliwych ścieżkach i szemrzących strumieniach. Leśnicy z Gryfina dzielili się swoją wiedzą i omawiali jak w praktyce wygląda realizacją racjonalnego korzystania z tutejszych zasobów. Opowieści i legendy nadawały niewątpliwego smaku wyprawie, a możliwość obejrzenia puszczy z lotu ptaka dopełniła wyjątkowości spotkania. Atrakcyjną puentą wyprawy stała się z pewnością możliwość wysłuchania opowieści o opactwie cysterskim w Kołbaczu, stanowiącym historyczną dominantę okolic. Spotkanie z ks. Andrzejem Sową (proboszczem parafii rzymsko-katolickiej w Kołbaczu, historykiem sztuki) i możliwość dotknięcia historii zaklętej w murach kościoła rozbudziło wyobraźnię i po raz kolejny utwierdziło w przekonaniu, że Puszcza Bukowa jest zaiste lasem wielu historii.

2. Projekt z konkursem „Zostań leśnikiem w Puszczy Bukowej” 25 maja 2018 r. uczestnicy I edycji projektu "Zostań leśnikiem w Puszczy Bukowej" mieli okazję spędzić jeden dzień na terenie wybranych leśnictw puszczy, uczestnicząc czynnie w realizacji codziennych obowiązków pracujących tu leśników. W zależności od harmonogramu dnia goście i adeptci sztuki leśnej rozpoczęli swój pracowity dzień od zapoznania się z dokumentami, w oparciu o które pracują tutejsi leśnicy. W zaciśkach kancelarii studiowali wspólnie z gospodarzami m.in. zapisy planu urządzenia lasu – podstawowego zbioru wytycznych w oparciu, o które realizowane są wszystkie prace z zakresu gospodarki leśnej. Nie zabrakło również wglądu do innych „papierów”, od których uginają się półki regałów. Praca leśniczego jest nierozzerwalnie związana z terenem ale zanim cokolwiek się w nim wydarzy wszystko musi zostać przeanalizowane, nakreślone, obliczone, niekiedy narysowane, zaakceptowane – jednym słowem dobrze przemyślane. Zatem – po dużej dawce teorii przyszedł czas na zajęcia praktyczne. Pomiary stosów drewna, grodzień, czyli popularnych „płatów” chroniących

uprawy przed żarłoczną zwierzyną łączyły się niestety z koniecznością matematycznych potyczek. Całe szczęście pomocą służą dziś nowoczesne technologie wspierające leśników w najnieodostępniejszych nawet zakątkach lasu. Mały telefon z odpowiednim oprogramowaniem służy dziś nie tylko do połączeń i uwieczniania czasu w obiektywie. To doskonałe narzędzie z przeglądarką mapy gospodarczej i możliwością lokalizacji w leśnych ostępach. To również nośnik wielu informacji o historii pracy w leśnictwie oraz planach na najbliższą przyszłość. Wspiera on również precyzyjne pomiary powierzchni. Pobyt w lesie łączył się również z niepowtarzalną okazją do podglądania życia jego mieszkańców i uwieczniania go w obiektywie. Rozwiązał również wiele wątpliwości związanych z oznakowaniem spotykanym w lesie (najczęściej na pniach drzew). Dziś każdy z uczestników wie, że np. żółtymi opaskami oznakowuje się drzewostany nasienne, a zielonymi rezerwy przyrody. Upalna wiosna sprzyja pożarom. Wiedzą o tym doskonale leśnicy. Każdemu z nich przypisane są terminy dyżurów, w trakcie których wspierają oni pracowników nadleśnictwa odpowiedzialnych za ochronę przeciwpożarową. Uczestnicy odbywający „staż” w jednym z leśnictw mieli okazję przekonać się jak wygląda interwencja na okoliczność niewielkiego i sprawnie opanowanego pożaru. Ciekawe okazały się rozmowy o współczesnych metodach ochrony zasobów przyrodniczych w warunkach prowadzonej gospodarki leśnej. Obraz wielofunkcyjnego charakteru Puszczy Bukowej, godzącego wszechstronne potrzeby człowieka i tutejszej przyrody towarzyszył uczestnikom na każdym etapie wędrowki.

3. Warsztaty z cyklu „Puszcza Bukowa inspiruje” – „Smakołyki z Puszczy”.

W słoneczną sobotę 9 czerwca 2018 r. na jednej z polanek w Puszczy Bukowej zamienionej na przytulną kuchnię rozmawialiśmy o kulinariach. Receptury, według których warzona była strawa zainspirowane zostały historią tego lasu i ludzi żyjących tu przed wiekami w harmonii z jego obfitością. Lasu, który wspierał ich w chwilach niedostatku. Leczył dolegliwości. Chronił, pozwalał budować i przetrwać. Lasu będącego rozległą spiżarnią, z której chętnie korzystano, chadzając do niego po płody runa leśnego, mięso czy drewno. Jak się okazało ten ponadczasowy surowiec miał również inne zaskakujące zastosowania. Wyjątkowo cennym materiałem pozyskiwanym z lipy było jej łyko, oraz otrzymywane po jego wysuszeniu łubie. Służyło do pokrycia domostw i statków rzecznych, wyrabiania pudeł i mat. Z drzew otrzymywano również garbniki i barwniki. Garbniki niezbędne do wyprawiania skór pozyskiwano z głównie z dębu. W czasie suchej destylacji drewna otrzymywano dziegieć (produkt pirolizy drewna i kory różnych gatunków drzew) i smołę drzewną - niezwykle

produkty powszechnie wykorzystywane jako lekarstwo, do impregnacji płótna i skóry, smarowania osi, uszczelniania beczek czy przyklejania grotów do strzał.

Biedniejsze masy społeczeństwa wiejskiego co roku stawały przed tzw. głodem przednówka. Okres przypadający na koniec zimy, a początek wiosny pokrywał się z pustką w spiżarni podczas gdy na polu nie było nic do zjedzenia. W okresach głodów spożywano wszystko co było jadalne, zarówno zielone pędy, liście, a także korzenie, kłącza i bulwy – stąd określenie kuchnia głodowa. Głównym daniem przygotowywanym z zielonych części roślin były różnego rodzaju zupy, zwane w polewkami. Zagęszczanie zupy polegało na dodaniu różnych bulw. Rośliny wykorzystują je jako swego rodzaju spiżarnię, dzięki czemu znajduje się tam dużo miękkich tkanek wypełnionych cenną skrobią. Chętnie jadano pędy trzciny, pałki i tataraku. Mieloną korę brzozy, dębu czy buka dodawano do mąki i sporządzano z niej podpłomyki lub chleb. W okresie przednówka jadano także bażki leszczyny oraz inne męskie kwiatostany drzew z rodziny wierzbowych. Pito namiastkę „kawy” z żołądzi, którymi spasano również świnie.

Sobotnie spotkanie pozwoliło odkryć wiele kulinarnych niespodzianek, które w połączeniu z potrawami kuchni tradycyjnej tworzą ucztę dla podniebienia. Przewodnikiem duchowym i mentorem wydarzenia, który czuwał nad recepturami był dr Kami Szpotkowski (Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu) - pasjonat zieleni, odkrywca niepowtarzalnych starych receptur, wirtuoz smaku. Chleb z miodem, okrywający podniebienie kwaśnym posmakiem szczawik zajęczy z dodatkami, smażone pędy podagrycznika, sałatki i zupa na bazie pokrzyw, naleśniki z kwiatami bzu czarnego, sałatki z młodych pędów chmielu, gulasz z miodownikiem, podpłomyki, miody z owocami to tylko niektóre spośród degustowanych potraw inspirowanych lasem, z którego czerpiemy jak z otwartej księgi. Szanujemy jego majestat mądrze korzystając z jego zasobów. Wszystko po to, aby następne pokolenia - może w tym samym miejscu mogły spotkać się kiedyś i też powiedzieć sobie SMACZNEGO

4. Spotkanie promocyjno-edukacyjne Noc Nietoperzy 2018 (29.09.2018 r.)

W sobotnią, księżycową, choć chłodną noc 29 września 2018 r. w niezwyklej scenerii kompleksu obiektów powojkowych należących do Nadleśnictwa Gryfino rozmawialiśmy z mieszkańcami Szczecina o nietoperzach i udziale gryfińskich leśników w projekcie czynnej ochrony nietoperzy na terenie Puszczy Bukowej. Współorganizatorami spotkania

i prowadzącymi poszczególne bloki tematyczne byli chiropterolodzy od lat zgłębiający tajniki nietoperzowego życia na tym terenie:

- **dr hab. Magdalena Karbowska-Dzięgielewska** (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, opiekun Studenckiego Koła Chiropterologicznego Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody "Salaaszak – (Zachodniopomorskie Towarzystwo Chiropterologiczne MOPEK, Szczecmandra")
- Karolina Ignińska Stowarzyszenie Przygodowe "Za horyzont")
- Marcin Dziubak (Nadleśnictwo Gryfino).

Pierwsza NOC NIETOPERZY w Puszczy Bukowej stała się doskonałą okazją do bliższego poznania tej niezwykle ciekawej, choć wciąż owianej złą sławą grupy ssaków. Część kameralna spotkania odbyła się w jednym z obiektów kompleksu tzw. „Prochowni”, który od 2007 roku stanowi zimową bazę nietoperzy. Dzięki wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w ramach projektu realizowanego w 2012 roku przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Szczecinie i Nadleśnictwo Gryfino trzynaście częściowo podziemnych schronów, służących niegdyś jako magazyny prochu i amunicji pobliskiej jednostki wojskowej przystosowanych zostało do potrzeb zimowisk. Korzystając z uprzejmości nietoperzy, które nie rozpoczęły tu jeszcze przygotowań do zimowej hibernacji rozmawialiśmy o zwyczajach i biologii gatunków zamieszkujących Puszcę Bukową, odczarowywaliśmy liczne mity i legendy, które krążąc jeszcze powszechnie budzą nieuzasadniony lęk. Nie zabrakło również zajęć terenowych, w trakcie których uczestnicy:

- mieli okazję pracować z detektorami (urządzeniami, które wychwytyjąc niesłyszalne dla ludzkiego ucha ultradźwięki emitowane przez nietoperze pozwalają człowiekowi zidentyfikować ich obecność w przestrzeni),
- zapoznali się z „elementami wystroju jednego z bunkrów”, które ułatwiają nietoperzom zimowanie,
- przyjrzeni się również metodom monitoringu i badań nad nietoperzami, poznając szczegóły programu czynnej ochrony nietoperzy, realizowanego od lat na terenie Nadleśnictwa Gryfino przez: szczecińskie Studenckie Koło Chiropterologiczne przy Polskim Towarzystwie Ochrony Przyrody "Salamandra", Zachodniopomorskie Towarzystwo Chiropterologiczne MOPEK, Nadleśnictwo Gryfino i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Szczecinie. Spotkaniu towarzyszyły konkursy, gry i zabawy. Każdy uczestnik otrzymał nietypową broszurę informacyjną, dedykowaną tematowi i opracowaną przez nadleśnictwo wspólnie

z partnerami spotkania. Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem mieszkańców Szczecina. Z uwagi na charakter i miejsce spotkania ilość miejsc była ograniczona. Nie wszyscy chętni mogli wziąć w nim udział stąd spotkanie będzie miało charakter cykliczny. O gatunkach zamieszkujących Puszcę Bukową, ich biologii, działaniach leśników na rzecz ochrony gatunków i Nocy

Nietoperzy publikowane były artykuły na łamach Kuriera Szczecińskiego. Audycje z udziałem pracowników Nadleśnictwa Gryfino przygotowały również Radio Eska oraz Polskie Radio Szczecin.

Nadleśnictwo Myślibórz

Nie realizowało zadań na terenie powiatu gryfińskiego.

Nadleśnictwo Różańsko

Nie realizowało zadań na terenie powiatu gryfińskiego.

4.9. Obszar interwencji: Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Awarie infrastruktury technicznej i przemysłowej, jak również katastrofy wywołane przez siły natury, mogą stanowić bezpośrednie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz dla jakości środowiska przyrodniczego powodując tym samym konieczność podejmowania szeregu różnorodnych działań mających na celu zapewnienie lokalnym społecznościom bezpieczeństwa. Z punktu widzenia ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska znacznie korzystniejszym rozwiązaniem jest zapobieganie wystąpieniu poważanej awarii i/lub zagrożenia naturalnego niż minimalizowanie ich skutków. Niemniej jednak prewencja wiąże się również z przewidywaniem skali i skutków potencjalnych zagrożeń oraz metod ich zwalczania.

Z informacji zawartych w treści „Planu Zarządzania Kryzysowego Powiatu Gryfińskiego 2017” wynika, że na terenie charakteryzowanej jednostki administracyjnej mogą wystąpić zarówno zdarzenia spowodowane działalnością człowieka, w tym określane mianem poważnej awarii (w rozumieniu tego terminu zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity - Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.), jak również - wskutek działania sił natury – mogą mieć miejsce sytuacje określane jako zagrożenia naturalne. Prawdopodobne jest również wystąpienie zagrożeń wywołanych w następstwie kumulacji i współdziałania wyżej wymienionych czynników.

Cel: Zmniejszenie ryzyka wystąpienia zagrożeń naturalnych i poważnych awarii

Zadanie - Pełna gotowość oraz dobry stan techniczny wszystkich elementów systemu zapobiegawczo-interwencyjno-ratunkowego oraz sprawny system powiadamiania ludności

Gmina Banie

Zadanie realizowane na bieżąco – bez ponoszonych nakładów finansowych.

Gmina Cedynia

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Osinowie Dolnym w okresie od czerwca do listopada 2017 roku do zakupiła samochód specjalny, pożarniczy średni ratowniczo-gaśniczy z wyposażeniem osobistym dla strażaków. Zakup w ramach realizacji projektu współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego- ogólna wartość zadania 767 179,92 zł.w tym 73 526,00 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz 128 104,30 zł z budżetu Gminy. Ponadto w 2018 roku również OSP Osinów Dolny zakupiła łódź ratowniczą z przyczepą, całkowity koszt 95 000,00 zł z czego w ramach zapewnienia gotowości bojowej 44 000,00 zł. zabezpieczył Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, 35 000,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, 4 500,00 zł. i 11 500,00 z budżetu gminy Cedynia.

Gmina Chojna

Zadanie realizowane na bieżąco.

Gmina Gryfino

W 2017 roku Gmina Gryfino pozyskała z Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego 1 syrenę, która została zamontowana na budynku ujęcia wody Tywa. Założenie syreny pozwoliło na objęcie zasięgiem większej części miasta Gryfina i rejonów Pniewa.

Gmina Moryń

Zadanie realizowane na bieżąco.

Gmina Mieszkowice

Udostępnianie na stronie internetowej Urzędu informacji o wszelkich zagrożeniach (upały, wichury, zagrożenia pożarowe, zagrożenia powodziowe) na terenie gminy. W roku 2017

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

przeprowadzono szkolenie mieszkańców w zakresie alarmowania i ostrzegania o zagrożeniach w tym o zagrożeniach chemicznych.

Gmina Stare Czarnowo

W ramach rozwoju systemu zapobiegawczo – interwencyjno –ratunkowego Ochotnicze Straże Pożarne działające na terenie gminy Stare Czarnowo w 2018r. zostały wyposażone w defibrylatory, detektory, bosaki, latarki oraz zestawy psp. Koszt zakupu sprzętu wyniósł ok. 30 tys. zł. 300 zł pokryła Gmina ze swojego budżetu. Pozostałą kwotę Gmina otrzymała z Funduszu Sprawiedliwości. Ponadto w ramach projektu Interreg (Fundusz Małych Projektów) „Polsko Niemieckie Spotkania Strażaków”, OSP Żelewo zostało wyposażone w 2 hydronetki i węże cena zakupu sprzętu wyniosła 2,3 tys. zł.

Gmina Trzcianko - Zdrój

Nie podejmowano działań w tym zakresie.

Gmina Widuchowa

Zapobieganie skutkom zanieczyszczeń środowiska przy współpracy polskich i niemieckich jednostek strażackich”. 14.04.2017-30.09.2017 r. Projekt współfinansowany ze środków UE.

Udzielone dotacje dla OSP:

Dotacja dla OSP Krzywiny z KSRG (2018 r.) zakupiono: kurtynę wodną 52 z regulacją, odzież ochronną , zestaw narzędzi o łącznej wartości 4.806,00 zł. (dofinansowanie -3.286,00 zł., 1.520,00 zł. wkład własny).

OSP Widuchowa: dotacja z powiatu (3.000,00zł) w ramach której zakupiono zestaw klinów typu A, podnośnik Hi-Lift First Responder Jack 48”, narzędzie wielofunkcyjne Res-Q-Rench 5w1.

W ramach dotacji z KSRG (2.888,00 zł.) zakupiono: linkę strażacką, wąż strażacki, kominiarki strażackie, sygnalizator bezruchu, latarkę.

W ramach środków pozyskanych z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej- Fundusz Sprawiedliwości w zakresie Programu I, Priorytetu III B, zakupiono sprzęt dla straży OSP Krzywiny i Widuchowa (tj.: agregat zasilający do narzędzi hydraulicznych Lukas p 630 SG, zestaw węży hydraulicznych, hydrauliczne nożyce do cieciska Lukas S312- OSP Krzywiny; rozpieracz kolumnowy Lukas R 412 z zestawem końcówek

w walizce, dwa reflektory ładowalne Fire Vulcan Ex- Atex 44751, piłkę ręczną do cięcia szyb SawCut z wbijakiem) na łączną kwotę 42.987,00 zł, dofinansowanie z Ministerstwa Sprawiedliwości w wysokości 99%- 42.557,13 zł.; wkład własny- 429,87 zł.

Powiat Gryfiński

W okresie sprawozdawczym Powiat nie podejmował działań w tym zakresie.

4.10. Obszar interwencji: Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców

Niezbędnym warunkiem realizacji celów w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska oraz racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych jest dobrze zorganizowany system edukacji ekologicznej. Dlatego też konieczna jest jak najbardziej wszechstronna edukacja ekologiczna skierowana zarówno do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych jak również do grup zawodowych min: rolników, organizatorów turystyki, przedsiębiorców itp. Edukacja ekologiczna to koncepcja kształtowania i wychowania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego. Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem, i realizowana jest w systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne i ponadpodstawowe. System kształcenia uczniów powinien być nastawiony na wykształcenie umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej oraz zwrócenie uwagi na najistotniejsze w powiecie problemy związane z ochroną środowiska. Najlepszym i najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej osób dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnym uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na jego stan.

Edukacja ekologiczna może przyjąć różne formy:

- kształcenie ustawiczne (wykłady, seminaria, prelekcje, rozdawanie ulotek, programy edukacyjne)
- kształcenie dzieci i młodzieży w zakresie ekologii
- zielone szkoły

Kompleksowa wiedza o środowisku jest warunkiem sprawnego wdrażania zasady zrównoważonego rozwoju oraz skutecznego realizowania przedsięwzięć z zakresu ochrony

środowiska i gospodarki odpadami. Systematyczne prowadzenie edukacji ekologicznej wśród społeczeństwa, gwarantuje skuteczny ekorozwój we wszystkich dziedzinach życia. Efektem tych działań będzie dbałość lokalnej społeczności o środowisko naturalne. Edukacja ekologiczna jest także wymogiem prawnym zawartym w polskim i międzynarodowym prawie. Obowiązek jej prowadzenia powinny zawierać wszystkie dokumenty strategiczne opracowywane na szczeblach powiatu i gmin.

Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu gryfińskiego

Zadanie - aktywna edukacja ekologiczna całego społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zielonej infrastruktury

Gmina Banie

W okresie sprawozdawczym gmina nie podejmowała działań w tym zakresie.

Gmina Cedynia

Działania edukacyjne są prowadzone w ramach programu zajęć szkolnych, nie bezpośrednio przez Gminę, lecz poprzez placówki edukacyjne. Gmina współpracuje przy organizacji akcji „Sprzątania świata” w zakresie dofinansowania zakupu materiałów (nagrody, worki, rękawiczki):

- Akcja „Sprzątanie świata 2016”, okres realizacji wrzesień 2016 r.: 800 zł
- Akcja „Sprzątanie świata 2017”, okres realizacji wrzesień 2017 r.: 1746,50 zł (w tym wyjazd młodzieży szkolnej do zakładu utylizacji odpadów)
- Akcja „Sprzątanie świata 2018”, okres realizacji wrzesień 2018 r.: 711,05 zł (w tym konkurs plastyczny)

źródła finansowania: budżet Gminy Cedynia (środki z tzw. opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska)

Gmina Chojna

Zadanie nie było realizowane

Gmina Gryfino

w 2016 r. – zorganizowano akcję edukacyjną w zakresie utworzenia wraz z uczniami oraz z uczestnictwem lokalnego przedsiębiorcy nowej rabaty z roślinami wieloletnimi – łączny koszt 14.965,40 zł, finansowanie własne, przedsiębiorca zapewnił materiały nasadzeniowe. (okres realizacji zadania, ocena realizacji, opis realizacji zadania, źródła finansowania,

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

całkowity koszt) Organizacja akcji edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody na terenie Państwa Gminy

- w 2016 r. – koordynacja na terenie Gminy ogólnoswiatowej akcji ekologicznej „Dzień Ziemi 2016” – wywóz odpadów komunalnych zebranych w jej ramach przez uczniów przedszkolaków, łączny koszt 266,03 zł, zadanie zrealizowane, finansowanie własne,
- w 2016 r. - koordynacja na terenie Gminy ogólnoswiatowej akcji ekologicznej „Sprzątanie Świata 2016” – wywóz odpadów komunalnych zebranych w jej ramach przez uczniów i przedszkolaków, łączny koszt 602,22 zł, zadanie zrealizowane, finansowanie własne (dodatkowo zakupiono worki i rękawice do zbierania odpadów za łączną kwotę 1.528,89 zł),
- w 2016 r. – w ramach akcji edukacyjnej w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi dokonano opracowania materiałów informacyjnych (druku ulotek i tablic) w zakresie właściwej segregacji odpadów, zadanie zrealizowane, łączny koszt 7.205,00 zł, finansowanie własne,
- w 2016 r. – zorganizowano akcję edukacyjną w zakresie utworzenia wraz z uczniami oraz z uczestnictwem lokalnego przedsiębiorcy nowej rabaty z roślinami wieloletnimi – łączny koszt 14.965,40 zł, finansowanie własne, przedsiębiorca zapewnił materiały nasadzeniowe,
- w 2017 r. - koordynacja na terenie Gminy ogólnoswiatowej akcji ekologicznej „Dzień Ziemi 2017” – wywóz odpadów komunalnych zebranych w jej ramach przez uczniów i przedszkolaków, łączny koszt 280,80 zł, zadanie zrealizowane, finansowanie własne,
- w 2017 r. - w ramach akcji edukacyjnej w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi zorganizowano teatralne przedstawienie ekologiczne dla najmłodszych przedszkolaków, łączny koszt 5.000,00 zł, finansowanie własne,
- w 2018 r. – koordynacja na terenie Gminy ogólnoswiatowej akcji ekologicznej „Dzień Ziemi 2018” – wywóz odpadów komunalnych zebranych w jej ramach przez uczniów i przedszkolaków oraz zakup worków i rękawic o łącznym koszcie 896,06 zł, zadanie zrealizowane, finansowanie własne.

Gmina Moryń

Zadanie nie było realizowane.

Gmina Mieszkowice

W okresie od 01.01.2016 r. do 31.12.2018 r. na terenie Nadleśnictwa Mieszkowice przeprowadzono 167 spotkań w ramach edukacji leśnej społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Tematyka spotkań nawiązywała do prowadzenia

zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, która polega m.in. na ochronie przyrody, źródłem finansowania spotkań było Nadleśnictwo Mieszkowice.

Gmina Stare Czarnowo

Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży opisana została w punkcie organizacja akcji edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody. W zakresie edukacji dorosłych w szczególności rolników gmina współpracuje z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach, który organizuje różnego rodzaju szkolenia.

Gmina Trzcianko-Zdrój

Konkursy w szkołach. Źródła finansowania – środki własne szkół.

Gmina Widuchowa

Cykliczne akcje związane z Dniem Ziemi i towarzyszące temu konkursy organizowane w Szkole Podstawowej w Widuchowej, Krzywiniu oraz Gminnym Przedszkolu w Widuchowej. Finansowane z budżetu gminy.

Nadleśnictwo Chojna

- 2016 r. łącznie 17 spotkań w ramach edukacji leśnej społeczeństwa
- 2017 r. łącznie 10 spotkania w ramach edukacji leśnej społeczeństwa
- 2018 r. łącznie 20 spotkań w ramach edukacji leśnej społeczeństwa

Miejsce Rezerwat Przyrody Bielinek, miejsce biwakowania Stoki Ostrów

Opis realizacji zadania – lekcje terenowe w trakcie których Nadleśnictwo wykorzystywało własną infrastrukturę edukacyjno-turystyczną (tablice edukacyjne, ławki, stoły, wiaty).

Nadleśnictwo Dębno

Nie realizowało zadań na terenie powiatu gryfińskiego

Nadleśnictwo Mieszkowice

Nadleśnictwo informuje, że w okresie od 01.01.2016 r. do 31.12.2018 r. przeprowadziło na terenie powiatu gryfińskiego 167 spotkań w ramach edukacji leśnej społeczeństwa. Tematyka spotkań nawiązywała do prowadzenia przez PGL Lasy Państwowe zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Podczas zajęć edukacyjnych za społeczeństwem Nadleśnictwo Mieszkowice wykorzystywało własną infrastrukturę edukacyjno-turystyczną

Nadleśnictwo Myślibórz

Nie realizowało zadań na terenie powiatu gryfińskiego.

Nadleśnictwo Różańsko

Nie realizowało zadań na terenie powiatu gryfińskiego.

5. OCENA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFIŃSKIEGO

W LATACH 2016-2018 w ramach Programu Ochrony Środowiska wyznaczonych zostało 21 zadań, których realizację podjęły podmioty za nie odpowiedzialne. Wyznaczone zadania dotyczyły zagadnień takich jak: Powietrze atmosferyczne, Klimat akustyczny, Promieniowanie elektromagnetyczne, Zasoby i jakość wód, Gospodarka wodno-ściekowa, Gleby, Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, Zasoby przyrodnicze, Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców.

Zadania wyznaczone w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego zostały przez większość podmiotów zrealizowane. Podmioty odpowiedzialne pozyskiwały środki finansowe na ich realizację ze źródeł zewnętrznych, takich jak: dotacje z Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie oraz funduszy europejskich. Najwięcej zadań zostało zrealizowanych w zakresie modernizacji, budowy i przebudowy ciągów komunikacyjnych. Podmioty odpowiedzialne wybierają te rodzaje zadań do realizacji w pierwszej kolejności, które z punktu widzenia potrzeb danej jednostki są najważniejsze i najpilniejsze, w stosunku do jakości środowiska i zdrowia mieszkańców. Ostatecznie realizację Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016-2018 ocenia się pozytywnie. W poniższej tabeli przedstawiono realizację przedmiotowych zadań z uwzględnieniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację.

Tabela 11. Realizacja zadań wskazanych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016-2018.

L.p.	Cel	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Realizacja zadania- wykonanie wyrażone w %
1.	Osiągnięcie wymaganych	Modernizacja, budowa, przebudowa ciągów	Zarządcy Dróg (łącznie 11	Z 11 podmiotów , 10 realizowało

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

	standardów jakości powietrza	komunikacyjnych położonych na terenie powiatu gryfińskiego	podmiotów)	zadanie co daje 91% wykonania zadania
2.	Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie powiatu gryfińskiego	Właściciele i administratorzy budynków	Z 10 podmiotów, 6 realizowało zadanie co daje 60% wykonania zadania
3.	Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Opracowanie i wdrożenie planów gospodarki niskoemisyjnej przez gminy powiatu gryfińskiego	Wójtowie, Burmistrzowie	Z 9 podmiotów, 8 realizowało zadanie co daje 89% wykonania zadania
4.	Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego	Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Wójtowie, Burmistrzowie	Z 9 podmiotów, 4 realizowało zadanie co daje 44 % wykonania zadania
5.	Zmniejszenie oddziaływania hałasu	Ograniczanie hałasu emitowanego przez środki komunikacyjne poprzez wprowadzenie zieleni izolacyjnej wzdłuż uciążliwych ciągów komunikacyjnych położonych bezpośrednio przy zabudowie mieszkaniowej	Zarządcy dróg (łącznie 11 podmiotów)	Z 10 podmiotów, 2 realizowały zadanie co daje 20 % wykonania zadania
6.	Zmniejszenie oddziaływania hałasu	Ochrona mieszkańców przed hałasem z instalacji przemysłowych poprzez wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	Starosta	Podmiot zrealizował zadanie w 100%
7.	Ochrona przed oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego	Monitoring obecnych i nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Starosta, WIOŚ	Podmioty zrealizowały zadanie w 100%
8.	Racjonalizacja korzystania z wód	Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu zmniejszenie zużycia wody do celów socjalno-bytowych i produkcyjnych	Wójtowie, Burmistrzowie	Z 9 podmiotów, 1 realizował zadanie co daje 11 % wykonania zadania
9.	Gospodarka wodno-ściekowa	Dalszy rozwój oraz modernizacja sieci wodociągowej na terenie gmin powiatu gryfińskiego	Wójtowie, Burmistrzowie	Z 9 podmiotów, 5 realizowało zadanie co daje 55 % wykonania zadania

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

10.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa nowych odcinków, modernizacja i konserwacja istniejących odcinków kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu gryfińskiego	Wójtowie, Burmistrzowie	Z 9 podmiotów, 5 realizowało zadanie co daje 55 % wykonania zadania
11.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieskanalizowanych	Wójtowie, Burmistrzowie, właściciele nieruchomości	Z 9 podmiotów, 5 realizowało zadanie co daje 55 % wykonania zadania
12.	Gleby	Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	Starosta, Wójtowie, Burmistrzowie, Właściciele Kopalni	Z 10 podmiotów, 4 realizowały zadanie co daje 40 % wykonania zadania
13.	Gleby	Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów na terenie powiatu Gryfińskiego	Wójtowie, Burmistrzowie, właściciele gruntów	Z 10 podmiotów, 4 realizowały zadanie co daje 40 % wykonania zadania
14.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zapewnienie właściwego systemu odbioru odpadów komunalnych w tym zwiększenie selektywnej zbiórki odpadów i przekazanie ich do ponownego wykorzystania	Wójtowie, Burmistrzowie, Związek Gmin	Z 10 podmiotów, 10 realizowało zadanie co daje 100 % wykonania zadania
15.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z terenu powiatu gryfińskiego	Wójtowie, Burmistrzowie, Właściciele odpadów	Z 9 podmiotów, 8 realizowało zadanie co daje 89 % wykonania zadania
16.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Tworzenie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów na terenie powiatu gryfińskiego	Wójtowie, Burmistrzowie, Związek Gmin	Z 10 podmiotów, 10 realizowało zadanie co daje 100 % wykonania zadania
17.	Zasoby przyrodnicze	Ustanawianie nowych form ochrony przyrody takich jak: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo krajobrazowe, użytki ekologiczne, pomniki przyrody.	RDOŚ, Wójtowie, Burmistrzowie	Z 10 podmiotów, 1 realizował zadanie co daje 10 % wykonania zadania
18.	Zasoby przyrodnicze	Opracowanie planów ochrony dla obszarów objętych ochroną prawną	RDOŚ	Podmiot zrealizował zadanie w 100%

*Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016 -2018*

19.	Zasoby przyrodnicze	Organizacja akcji edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody na terenie powiatu gryfińskiego	Wójtowie, Burmistrzowie, Placówki Oświatowe, Nadleśnictwa,	Z 10 podmiotów, 4 realizowały zadanie co daje 40 % wykonania zadania
20.	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Pełna gotowość oraz dobry stan techniczny wszystkich elementów systemu zapobiegawczo-interwencyjno-ratunkowego oraz sprawny system powiadamiania ludności	Starosta,Wójtowie, Burmistrzowie,	Z 14 podmiotów, 10 realizowało zadanie co daje 71 % wykonania zadania
21.	Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców	Aktywna edukacja ekologiczna całego społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zielonej infrastruktury	Wójtowie, Burmistrzowie, Placówki Oświatowe, Nadleśnictwa,	Z 14 podmiotów, 8 realizowało zadanie co daje 57 % wykonania zadania

6. SPIS RYSUNKÓW I TABEL :

Rysunek 1. Gminy Powiatu Gryfińskiego

Rysunek 2. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu PEM na terenie powiatu gryfińskiego

Tabela 1. Wykaz inwestycji realizowanych przez GDDKiA

Tabela 2. Wykaz inwestycji drogowych realizowanych przez Powiat Gryfiński w 2016 r.

Tabela 3. Wykaz inwestycji drogowych realizowanych przez Powiat Gryfiński w 2017 r.

Tabela 4. Wykaz inwestycji drogowych realizowanych przez Powiat Gryfiński w 2018 r.

Tabela 5. Przedsięwzięcia i zadania zaplanowane do realizacji w latach 2015-2020, ujęte w obowiązującym Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Chojna.

Tabela 6. Wykaz nasadzeń wykonanych przez Powiat Gryfiński na terenie poszczególnych Gmin w roku 2016.

Tabela 7. Wykaz nasadzeń wykonanych przez Powiat Gryfiński na terenie poszczególnych Gmin w roku 2017.

Tabela 8. Wykaz nasadzeń wykonanych przez Powiat Gryfiński na terenie poszczególnych Gmin w roku 2018.

Tabela 9. Punkty pomiarowe na terenie powiatu gryfińskiego w latach 2016-2018.

Tabela 10. Wykaz zrehabilitowanych wyrobisk poeksploatacyjnych.

Tabela 11. Realizacja zadań wskazanych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfińskiego za lata 2016-2018.